Leto XXIII., št. 258 — Ljubljana, torek 16. novembra 1943 — Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22 do 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka

Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Neue harte Kämpfe bei Dnjepropetrowsk und Kriwoi Rog

Sowjetangriff auf der Krim zerschlagen — Verloren gegangene Ortschaften bei Kiew und Schitomir zurückgewonnen — Bolschewistischer Handstreich auf Retschiza missglückte — Drei Inseln im Golf von Fiume besetzt

Aus dem Führerhauptquartier, 15. Nov. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Auf der Krim wurden nordöstlich Kertsch mehrfach wiederholte feindliche Angriffe in harten Kämpfen zerschlagen. Östlich Perekop vernichteten Teile des rumänischen Infanterieregiments 38, unter Führung von Hauptmann Tabisa, im Angriff eine feindliche Granatwerferkompanie.

Am unteren Dnjepr stiessen deutsche Gebirgsjäger überraschend aus dem Brükkenkopf Cherson vor, brachten Gefangene und Beute ein und wiesen Gegenstösse des Feindes ab.

Im grossen Dnjeprbogen traten die Sowjets mit starken Infanterie- und Panzerverbänden erneut zum Angriff an. Nach erbittertem Ringen wurden hier Durchbruchsversuche südwestlich Dnjepropetrowsk und nordöstlich Kriwoi Rog unter schweren Verlusten des Feindes vereitelt. Nördlich der Stadt Kriwoi Rog wurde ein mit überlegenen Kräften erzielter feindlicher Einbruch in unsere Front im Gegenangriff abgefangen.

Bei diesen Kämpfen, die in voller Stärke anhalten, wurden insgesamt 120 Sowjetpanzer abgeschossen.

An der Dnjeprfront wurde beiderseits Tscherkassy übergesetzter Feind über den Strom zurückgeworfen.

Im Raum von Kiew und Schitomir wurden einige verloren gegangene Ortschaften wieder genommen. Eine feindliche Kampfgruppe wurde zerschlagen. Unsere bei Schitomir kämpfenden Truppen wurden auf Stellungen westlich und nordwestlich der Stadt zurückgenommen. Südwestlich Gomel gelang dem Feind nach tagelangen verlustreichen Kämpfen ein Einbruch. Feindliche Kavallerie und Panzer versuchte die Stadt Retschiza im Handstreich zu nehmen. Sie wurden zusammengeschossen. Beiderseits Gomel scheiterten zahlreiche Angriffe der Sowjets.

Westlich Smolensk nahmen die Sowjets unter Einsatz von zahlreichen Schützendivisionen und starken Panzerkräften ihre Durchbruchsversuche wieder auf. In erbitterten Kämpfen wurden die in mehreren Wellen angreifenden feindlichen Kräfte abgewiesen, örtliche Einbrüche abgeriegelt und allein in diesem Frontabschnitt 56 feindliche Panzer abgeschossen.

Nordwestlich Smolensk liess die Kampftätigkeit etwas nach.

Von der übrigen Ostfront werden nur örtliche Angriffe des Feindes im Raume von Newel gemeldet. Die 12. und 17. Flakdivision der Luftwaffe haben durch ihren vorbildlichen Einsatz und ihr unermüdliches Eingreifen in die Erdkämpfe an der Ssoschmündung und im Dnjeprbogen beträchtlichen Anteil an den hier erzielten Abwehrerfolgen.

An der süditalienischen Front herrschte gestern nur Artillerie- und Spähtrupptätigkeit.

Im Golf von Fiume landeten in Zusammenarbeit mit Verbänden der Kriegsmarine Truppen des Heeres auf den von Banden besetzten Inseln Krk, Cherso und Lussino.

In energischen Zupacken wurde der feindliche Widerstand gebrochen und die Inseln besetzt. Zahlreiche Gefangene und Beute fielen in unsere Hand. Leichte Seestreitkräfte brachten mehrere Fahrzeuge auf, mit denen Teile des Feindes zu entkommen versuchten.

Die Luftwaffe schoss über dem östlichen Mittelmeer fünf feindliche Flugzeuge ab.

Ein deutscher Unterseebootjäger versenkte in der Ägaeis ein feindliches Unterseeboot und brachte Gefangene ein.

Generalni polkovnik Dietl v Monakovu

Govor desettisočem pred dvorano vojskovodij

Monakovo, 15. nov. DNB. Zgodovinski trg pred dvorano vojskovodij je doživel 14. novembra zopet veliki dan. Narviški junak, vrhovni poveljnik murmanskega bojišča generalni polkovnik Dietl, prvi nosilec hrastovih listov nemške vojske, je govoril desettisočem, ki so se zbrali na veliko narodno zborovanje in ga navdušeno pozdravljali.

Po spominski svečanosti za padle je navdušeno pozdravljen in vedno znova prekinjan s pritrjevanjem izpregovoril generalni polkovnik Dietl, ki je poudaril, da so se židje vsega sveta strnili, da preprečijo vzpon Velike Nemčije in tako dobijo vso Evropo v svojo oblast. Še nikoli v evropski zgodovini ni bila volja za uničenje Nemčije tako brutalna kakor v tej vojni. Glede na boljševiške napovedi, da bosta kri in smrt postali načelo boljševiških armad in da bo 10 milijonov nemških strokovnih delavcev moralo deset let opravljati v Sovjetski zvezi prisilno delo, ve nemški vojak da se Nemci borijo danes za bodočnost svojega naroda in da mora sedanje pokolenje izpolniti junaško nalogo, pred kakršno in v kakršni izmeri še ni bilo postavljeno nikoli v zgodovini.

Nemške vojake odlikujejo tudi v tej najtežji bitki materialna vera, zaupanje in trdna volja do zmage. Kot odgovorni častnik v dveh ogromnih vojnah in kot vojaški poveljnik v bojih za Narvik zamorem, je dejal general Dietl, vedno sam znova povzdigovati neomejeno spoštovanje do nemškega vojaka. Nemški vojak ima nadmoč nad vsemi sovražnimi vojaki, predvsem boljševiškimi. Tem vojakom so v vsakem pogledu dorasli in napram njim velja samo eno: končna zmaga.

Da prinaša totalna vojna neudobnosti in težave, je samo po sebi umljivo, toda nemški narod tako odlično obvladuje velike težave, da more opraviti tudi z majhnimi motnjai v življenju Izreceno poudariti pa moram ogromne uspehe stranke v tej vojni, posebno v krajih, prizadetih od bombnih napadov. Vojaki so stranki hvaležni za njeno delo.

Generalni polkovnik Dietl je nato izrazil svoje največje spoštovanje do pomoči nemških žena in deklet. Nemško bojišče potrebuje zaradi stopnjevanja materialnih bitk vedno več orožja ,municije in še več moč. Tu ne sme biti nikake mehkobe, nikakih obzirov, temveč zgolj trde potrebe vojne. Notranja vera v Führerja, sveto prepričanje v enkratne naloge našega pokolenja in notranji duševni ogenj morajo dajati domovini moč, da premaga vse trdote in težave vojne. Tudi boj za Narvik je bil dobljen s srci.

Generalni polkovnik je končal: Fronta in domovina sta v tem odločilnem boju našega naroda nerazdruženo povezani. Proti zverinski volji do uničevanja sovjetskih hord in proti sovraštvu anglo-saških demokratov in židov se borita nemški vojak in nemški narod zvesto zedinjena za zgradbo in evropski red.

Verujem v Führerja Kolikor trša bo borba, tem bolj mu zaupam. Verujem v nemški narod, v njegovo usodo in v njegovo notranjo moč. Verujem v svoje vojake V usodni uri našega naroda ima domovina isto geslo kakor fronta: trdota in vera. Ta notranja moč bo prinesla našemu narodu zmago.

Nemčija stoji železno

Državni organizacijski vodja dr. Ley v Mannheimu

Mannheim, 15. nov. DNB. Življenjska volja težko prizadetega nemškega mesta se je zrcalila v nedeljo v Mannheimu, kjer se je zbralo pred starodavnim mannheiskim gradom, ki so ga razrušili angloameriški barbari, nad 30.000 ljudi na sijajnem zborovanju. Osrednja točka je bil navdušen nagovor državnega organizacijskega vodje dr. Leya, ki je že prejšnji dan govoril delovnim sonarodnjakom na področju, ki je prav tako prizadet od letalskega terorja.

»Val poplave z vzhoda bo uničen« je vzkliknil državni organizacijski vodja. — »Tudi naša letalska obramba postaja od meseca do meseca močnejša in uspešnejša. Tukaj v Mannheimu in v vseh ostalih bombardiranih mestih se potrjuje nedavno izrečena Führerjeva beseda, da so sonarodnjaki, ki so bili oškodovani po bombnih napadih, avantgarda maščevanja«.

Ko je dr. Ley ob razvalinah nekega razrušenega mestnega dela še enkrat poudaril, da ne bo Nemčija nikoli kapitulirala, mu je množica najživahnejše pritrjevala. »Bodite sigurni, da veljajo besede Adolfa Hitlerja, da ne bo nikoli izgubil živcev, za celokupno nemško vodstvo in tudi za ves nemški narod. Stranka je vzgojila naš narod k trdosti, ki pa nas danes usposablja, da vodimo življenjsko borbo proti bestijalnemu nasprotniku. Lahko nas napadejo, kjer hočejo, mi se bomo borili in vzdržali, dokler ne bo Nemčija dokončno svobodna. Geslo tega mesta »Mannheim stoji železno« velja za celotni Reich. Nemčija stoji železno in vsa mesta tekmujejo med seboj, katero bo v zdržanju stalo na čelu.

Presenetljiv napad na letališče pri Neaplju

Berlin, 14. nov. DNB. Na južnem italjanskem bojišču so v jutranji zori 12. novembra startala nemška bojna letala k presenetljivemu napadu na sovražnikovo lovsko oporišče severovzhodno od Neaplja. Nemška izvidniška letala so namreč pri svojem stalnem opazovanju opazila na tem razmeroma majhnem britanskem letališču vedno bolj številno skupino bojnih letal. Zaradi tega je bil že pred nekaj dnevi odrejen uničujoč napad na to letališče ter je bil tudi pripravljen, izveden pa je bil lahko šele sedaj, ker se prej ni hotelo zboljšati vreme. Popolnoma jasno nebo je omogočilo nemškim letalcem, da so takoj spoznali za lovsko oporišče Britancev značilno okrogło letališče. Na njem je bilo predvsem ob diagonalno potekajočem startnem prostoru razvrščenih tesno skupaj okrog 200 lovskih letal. Čeprav je sovražnikova protiletalska obramba poizkušala z zapornim pasom odriniti nemške v strmoglavnem in nizkem poletu napadajoče bojne letalce, ki so jih ščitile močne jate lovskih letal, so ti kljub temu zasipali mesta, kjer so bila razpostavljena letala in letališke naprave, s točo zažigalnih in rušilnih bomb. Od zadetkov v polno in zaradi drobcev eksplodirajočih bomb je bilo več sovražnih enomotornih in dvomotornih letal uničenih oziroma težko poškodovanih. Angleška lovska letala, ki so letela kot zaščita nad letališčem zaradi hitre izvedbe napada niso mogla napasti nemških bojnih letal oziroma se zaplesti v boje s spremljajočimi jih lovci. Vsa nemška letala so se nepoškodovana vrnila na svoja oporišča.

Nove težke borbe pri Dnjepropetrovsku in Krivem Rogu

Sovjetski napad na Krimu razbit — Izgubljeni kraji pri Kijevu in Žitomiru ponovno osvojeni — Boljševiški naskok na Rečico se je ponesrečil — Trije otoki v Reškem zalivu zasedeni

Führerjev glavni stan, 15. nov. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na Krimu so bili severovzhodno od Kerča v težkih bojih razbiti večkrat ponovljeni sovražnikovi napadi. Vzhodno od Perekopa so uničili delj 38. rumunskega pehotnega polka pod vodstvom stotnika Tabise v napadu sovražno četo metalcev granat.

Ob spodnjem Dnjepru so nemški planinski lovci presenetljivo izpadli z mostišča pri Hersonu, privedli ujetnike in plen ter zavrnili sovražne protisunke.

V velikem Dnjeprovem kolenu so sovjetske čete znova napadle z močnimi pehotnimi in oklopnimi oddelki. Po ogorčenih bojih so bili tu z velikimi sovražnikovimi izgubami preprečeni poizkusi prodora južnozapadno od Dnjepropetrovska in severovzhodno od Krivega Roga. Severno od mesta Krivi Rog je bil z nadmočnimi silami doseženi sovražnikov vdor v našo bojno črto zadržan s protinapadom.

Pri teh bojih, ki se z vso jakostjo še nadaljujejo, je bilo uničenih skupno 120 sovjetskih oklopnikov.

Na bojišču ob Dnjepru je bil na obeh straneh Čerkasov sovražnik, ki je prekoračil reko, vržen čez njo nazaj.

Na področju pri Kijevu in Žitomiru je bilo nekaj krajev ponovno osvobojenih. — Neka sovražnikova bojna skupina je bila razbita. Naše pri Žitomiru boreče se čete so bile umaknjene na postojanke zapadno in severnozapadno od mesta. Južnozapadno od Gomla je po več dnevnih izgub polnih bojih uspel sovražniku vdor. Sovražna konjenica in oklopniki so poizkušali zavzeti v naskoku mesto Rečico, bili pa so z našim ognjem uničeni. Na obeh straneh Gomla so se izjalovili številni sovjetski napadi.

Zapadno od Smolenska so sovjetske čete z uporabo številnih strelskih divizij in močnih oklopnih sil obnovile svoje poizkuse prodorov. V ogorčenih borbah so bile v več valovih napadajoče sovražne sile zavrnjene, krajevni vdori zajezeni in je bilo zgolj na tem odseku bojišča sestreljenih 56 sovražnih oklopnikov.

Severnozapadno od Smolenska so boji nekoliko popustili.

Z ostalega vzhodnega bojišča javljajo le še o krajevnih sovražnikovih napadih na področju pri Nevelu. Vsled svojega zgladnega obnašanja in neutrudnega posega v boje pri izlivu Soša in v Dnjeprovem kolenu imata 12. in 17. protiletalska divizija letalskega orožja precej zaslug pri doseženih obrambnih uspehih.

Na južnem italjanskem bojišču je bilo včeraj le topniško in izvidniško delovanje.

V Reškem zalivu so se v sodelovanju z oddelki vojne mornarice izkrcale čete suhozemske vojske na otokih Krku, Cresu in Lušinu, ki so bili zasedeni od tolp. Z energičnim posegom je bil zlomljen sovražni odpor ter so bili otoki zasedeni. V naše roke je padlo mnogo ujetnikov ter številen plen. Lahke pomorske edinice so izsledile več vozil, s katerimi so skušali pobegniti oddelki sovražnika.

Letalstvo je sestrelilo nad vzhodnim Sredozemskim morjem 5 sovražnih letal.

Nemški podmorniški lovec je potopil na Egejskem morju sovražno podmornico in privedel ujetnike.

Udarnost nemške protiletalske obrambe

Berlin, 15. nov. DNB. Poizkus napada severnoameriških bombnikov na severnozapadno Nemčijo v opoldanskih urah 13. novembra, javljen v vojnem poročilu dne 14. novembra, se je izjalovil ob energični nemški protiletalski obrambi. Obrambni uspeh je bil dosežen ob najugodnejših vremenskih pogojih. Če je bilo možno uničiti po dosedanjih vesteh 29 sovražnikovih letal, večji del štirimotornih bombnikov, dokazuje to prav tako veliko znanje in junaštvo nemških lovcev kakor spretno taktiko in pozornost ostalih sil protiletalske obrambe na severnem nemškem obalnem področju, predvsem protiletalskega topništva vojne mornarice in letalstva, ki je imelo velik delež pri preprečenju sovražnikovega bombnega napada.

Poizkus ameriških bombnikov, da bi se s poletom preko morja izognili nemški obrambi ali vsaj zmanjšali njen učinek, je prav tako izpodletel kakor poizkus, da bi vezali to nemško obrambo, ki se je toliko bojilo, na številno močno zaščito svojih lovcev. Nemški lovci tipov »Foche-Wulf« in »Messerschmitt« ter rušilci so neprestano napadali ameriška letala in jih deloma že nad morjem sestrelili. Udarna nemška obramba je tako ovirala ameriške bombnike pri napadu, da so utegnili odvreči bombe zgolj raztreseno na različne kraje na severnozapadnem nemškem področju in sicer predvsem na obalo.

Tudi Finska naj se boljševizira

Leningrajski radio priporoča »badoglijevsko operacijo«

Berlin, 12. nov. DNB. Pred kratkim je poročal Reuterjev dopisnik iz Washingtona, da se mu v zanesljivih diplomatskih ameriških krogih sporočili, da bo načelo »brezpogojne predaje« uporabljeno tudi pri Finski. Finska je namreč prav tako zaveznica Nemčije kakor so ostale dežele, ki sodelujejo z Nemčijo. To vest potrjuje tudi oddaja radijske postaje v Leningradu z dne 2. novembra t. l. pod naslovom »Moskovski sklepi in Finska«. V tej oddaji je bilo rečeno, da iz sovjetskih in angleško-ameriških izjav lahko sklepamo, da bodo nadaljevali vojno proti onim silam osi, s katerimi so sedaj v vojnem stanju, dokler ne bodo te države odložile svojega orožja in se brezpogojno predale. To zadeva Finsko enako kakor ostale sile osi. Rečeno je bilo tudi, naj nihče ne pozabi, da je bil med podpisovalci severnoameriški zunanji minister Hull ter da vse besedičenje o neki separatni vojni ne more več rešiti Mannerheima in Linkomiesa. Mannerheim se mora brezpogojno predati.

Iz nadaljnjih izvajanj leningrajskega radia je razvidno podobno kakor iz člankov, ki jih je nedavno objavil Kuusinen v sovjetskem listu »Vojna in delavski razred«, da računajo na sovjetski strani z boljševizacijo Finske. Leningrajski govornik je dejal: Združeni narodi ne razumejo pod demokracijo režima oboževanega finskega maršala, to je demokracije, v kateri onemogočajo s pomočjo policije vsakršno organiziranje komunistov ali ostalih zastopnikov ideje o vladi ljudstva, ki zaradi tega ne morejo poslati svojih zastopnikov v parlament in v ostale vladne ustanove. Združeni narodi niti ne razumejo pod tem pojmom Tannerjeve socialne demokracije, temveč se bore zavezniški narodi za resnično demokracijo. S tem boljševiki sami priznavajo, da je zanje »resnična demokracija« isto kakor komunizem.

Končno priporoča radio Leningrad Fincem, naj izvrše sami na sebi »badoglijevsko operacijo« ter da naj »uničijo s finskim orožjem v deželi vladajočo Mannerheimovo zločinsko tolpo«. Istočasno pa pripomnja, da s tem Finska ne sme upati na kake boljše pogoje. Obratno, govornik v radiju je izrecno dejal, »da to Finske ne more rešiti pred brezpogojno predajo, da pa to lahko reši čast finskega naroda!«. Finska se bo za te nasvete že primerno zahvalila.

Badoglijeve zadrege

Stockholm, 14. nov. DNB. Badoglio je osnoval »tehnično« vlado, v kateri je sam kot predsednik ter več državnih podtajnikov. Ta izprememba je bila po Reuterjevi vesti izvedena, ker Sforza ni hotel stopiti v vlado.

Raffaele Piccardi, edini civilni minister Badoglijeve »vlade«, je odstopil in izjavil, da se je iz političnih vzrokov umaknil iz vlade.

Sovražna letala nad Sofijo

Sofija, 14. nov. DNB. V nedeljo so preletela sovražnikova letala Bolgarijo. Na Sofijo so bile vržene bombe, ki so ubile in ranile nekaj meščanov, med njimi žene in otroke. Na skrajni periferiji je bilo uničenih tudi nekaj hiš.

Ljubljana na novi poti

Včeraj smo podrobno poročali o mogočnem protikomunističnem protestnem zborovanju, ki je bilo v nedeljo dopoldne v ljubljanskem Unionu. Mirno lahko rečemo, da bi slična protestna manifestacija pred nekaj meseci v Ljubljani še ne bila mogoča, vsaj ne v tako impozantnem obsegu in s tako prepričujočim potekom. Preveč je bila Ljubljana takrat še ustrahovana od komunistov in njihovih pomagačev, še vse preveč je stala pod vplivom njih brezvestne propagande in vse preveč je na žalost bilo še vedno zaslepljencev, ki so zapirali oči pred kruto resnico. Dogodki po 8. septembru, po zlomu badoljevcev in njihovem izdajstvu, po pobratenju slovenskih komunistov z njimi, pa so naposled odprli oči tudi onim, ki so poprej še omahovali in dvomili. Zverinski pokolji, ki so jih zagrešili komunistični krvniki in o katerih prihajajo na dan vedno strašnejše podrobnosti, so napolnili srca vseh pravih Slovencev z žalostjo in gnevom ter jih navdali s spoznanjem, da je napram komunizmu izključena vsaka druga taktika, kakor neizprosna borba do njihovega uničenja.

Pretekli teden je bil posvečen spominu vseh tisočev in tisočev Slovencev in Slovenk, ki so kot junaki in mučenci padli za svoj narod pod bratomorilno komunistično roko. V velikih množicah se je tudi ljubljansko prebivalstvo zgrinjalo v cerkve k mašam zadušnicam. Pri teh spominskih svečanostih pa se je poleg žalovanja zaradi tolikih nepovračljivih žrtev in poleg hvaležnega spomina na nje, nabralo tudi toliko gneva in toliko odpora do komunističnih zločincev, da mu v pietetnem okviru, ki so ga nudila cerkvena opravila, ni bilo mogoče dati duška. Zato je bilo nedeljsko protestno zborovanje kar samo narekovano po razpoloženju ljubljanskega prebivalstva.

Da je bilo res tako, je pokazala že sama ogromna udeležba na shodu. Velika unionska dvorana je bila prenatrpano polna, da niti niso mogli vsi v njo, ki so prišli, da bi izpričali svoje protikomunistično mišljenje. Zbralo se je po svojih pripadnikih prav vse ljubljansko prebivalstvo brez razlike na stan in poklic. Videlo se je, kako je veliki in resni čas potisnil ob stran vsa nekdanja interesna in miselska nasprotstva in kako danes tudi večino ljubljanskega prebivalstva družita samo ena misel in volja: rešiti slovenski narod pred prepadom, v katerega ga peha in vleče protinarodni komunizem. Poleg intelektualca je sedel ali stal delavec, poleg trgovca in obrtnika zasebni nameščenec. Precej je bilo žena in deklet, zlasti mnogo pa mladine iz vseh slojev. Bilo je to res pravo ljudsko zborovanje, spontano in zato tem mogočnejše in učinkovitejše. Osvežujoče in bodreče obeležje mu je dajala zlasti mladina s svojim borbenim temperamentom, mladina, ki se je postavila na čelo narodovega odpora proti komunističnemu uničevanju, ko se je zdelo, da je starejše pokolenje odpovedalo.

Poseben poudarek je dobilo zborovanje z udeležbo šefa pokrajinske uprave g. generala Rupnika in z njegovim govorom, naslovljenim na vse Slovence in Slovenke, posebej pa še na slovenske domobrance. Navdušene ovacije, ki mu jih je prirejala množica, so pričale, kako visoko ceni prebivalstvo njegovo požrtvovalno prizadevanje za rešitev slovenskega naroda in kako trdno mu zaupa, pričale pa so tudi o volji, slediti njegovim navodilom in naročilom. S pozornostjo in odobravanjem so sledili poslušalci njegovim besedam, ko je ugotovil, kako smo šele po velikodušni naklonjenosti Nemčije in njenega Führerja prišli v položaj, da aktivno sodelujemo pri oblikovanju svoje usode, in kako smo šele z nastopom nemške vojske mogli odvrniti pogubo, ki nam je grozila zaradi izdajalske zveze badoljevcev s komunisti. Globoko so se vtisnile v srca poslušalcev njegove ugotovitve o značaju sedanje orjaške borbe narodov proti svetovnemu židovstvu, ki ograža po svojih dveh ekstremnih sredstvih, po boljševizmu in plutokraciji, kakor vse druge evropske narode tudi naš mali slovenski narod.

O prerojenem mišljenju in razpoloženju ljubljanskega prebivalstva je pričal poleg ogromne udeležbe tudi ves potek nedeljskega protestnega zborovanja. Shod je stal v znamenju preloma z vsem omahovanjem in oklevanjem, v znamenju nepopustljive borbenosti. Pričali so o tem viharni aplavzi, s katerimi so zborovalci neprestano odobravajoče prekinjali govornike, v enaki meri pa tudi spontani medklici, ki so padali iz množice in dajali duška njenemu razpoloženju. Veljali so počastitvi žrtev, padlih po krivdi komunizma, in veljali so najostrejši obsodbi komunističnih zločincev in njihovih pomagačev, a tudi obsodbi in zasmehu onih, ki iz spekulantstva ali bojaljivosti rinejo z glavo v pesek in se delajo, kakor da se jih največja žalolgra na-

(Konec na 2. strani spodaj)

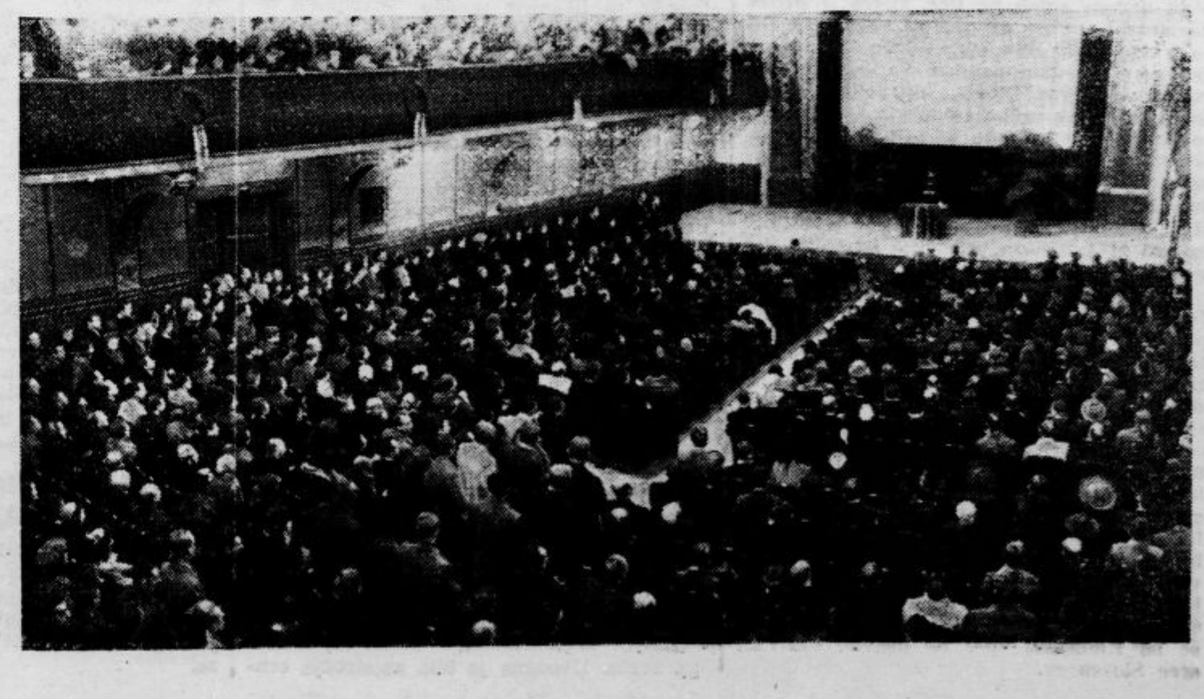

Eine grosse antikommunistische Protestversammlung in Laibach: ein Teil des übervoll besetzten Saales im Hotel Union

Veliko protikomunistično zborovanje v Ljubljani: pogled na del prenapolnjene unionske velike dvorane

Naredba o izvrševanju sodstva na operacijskem ozemlju „Jadransko primorje“

»Službeni list« šefa pokrajinske uprave v Ljubljani objavlja v št. 91 z dne 13. novembra t. l. naslednjo naredbo:

Na podstavi danih mi pooblastil odrejam:

Čl. 1. Sodišča izdajajo sodbe »V imenu zakona«. Kazenske stvari, ki tečejo pri italijanskih vojaških sodiščih, preidejo na civilna sodišča.

Čl. 2. Z izjemo zadev, ki se odkažejo Posebnemu sodišču za javno varnost, ostane dosedanja pristojnost domačih sodišč v vseh civilnih in kazenskih stvareh nedotaknjena. Instance zunaj operacijskega ozemlja »Jadransko primorje« odpadejo.

Čl. 3. 1. Kdor stori napad na telo ali življenje pripadnika nemške oborožene sile ali nemškega urada, se kaznuje s smrtjo. Prav tako se kaznuje, kdor stori nasilno dejanje proti nemški oboroženi sili, njenim napravam in ustanovam. V lažjih primerih se sme prisoditi kazen na prostosti.

2. V denarju in s kaznijo na prostosti, v hujših primerih pa s smrtjo, se kaznujejo: a) kazniva dejanja zoper varnost življenja in lastnine; b) kopčenje in skrivno kupčevanje, kakor tudi sleherno skupnosti škodljivo ravnanje; c) nemški državi sovražno udejstvovanje in pripomoč k temu; d) neupoštevanje ali oviranje oblastvenih ukrepov in odredb, kakor tudi vsaka nasnova k temu; e) naklepno poškodovanje javnih ustanov in naprav (železnice, pošte, telefona itd.), kakor tudi vsakršna gospodarska sabotaža.

Čl. 4. Pri Vrhovnem komisarju na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« se radi zavarovanja javnega reda ustanovi posebno sodišče. Imenuje se »Posebno sodišče za javno varnost«. Vrhovni komisar na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« postavi predsednika in člane tega posebnega sodišča. Proti odločbam Posebnega sodišča ni rednega pravnega sredstva. Postopek pred Posebnim sodiščem se uvede na predlog pristojnega višjega SS- in policijskega vodje. Ta obtožuje in zastopa obtožbo v kazenskih stvareh pred Posebnim sodiščem. Posebno sodišče ni vezano na zakone o postopanju. Izvesti mora postopek po prostem preudarku smotrno in uproščeno. Obtoženca je treba vselej zaslišati.

Čl. 5. Vrhovni komisar na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« lahko sam od sebe ali pa na predlog pristojnega višjega SS- in policijskega vodje razveljavi odločbe sodišča ali ustavi tekoče postopke. Lahko odredi, da se postopek izvede pri določenem sodišču.

Čl. 6. O pomilostitvah odloča Vrhovni komisar na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje«.

Čl. 7. Vodja oddelka za pravosodje pri Vrhovnem komisarju na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« izda z odlokom potrebne izvršilne odredbe.

Trst, 19. oktobra 1943.

Vrhovni komisar:
Rainer s. r.,
Gauleiter in namestnik Reicha

* Objavljeno v uradnem listu »Verordnungs- und Amtsblatt des Obersten Kommissars in der Operationszone ‚Adriatisches Küstenland'«, Trst, kos 2, z dne 26. oktobra 1943.

Naredba o postavitvi nemških svetovalcev v pokrajinah

»Službeni list« šefa pokrajinske uprave v Ljubljani objavlja v št. 91 z dne 13. novembra t. l. naslednjo naredbo:

Na podstavi danih mi pooblastil odrejam:

Čl. 1. 1. Za pokrajine na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« postavljam nemške svetovalce. 2. Naloga nemških svetovalcev je, da spravijo poslovanje celotne civilne javne oblasti v svojih pokrajinah v sklad z mojimi navodili.

Čl. 2. 1. Nemški svetovalec lahko odredi, da stopijo odredbe in ukrepi prefektov, izdani po italijanskih zakonih, zlasti po čl. 19. občinskega in deželnega zakona z dne 3. marca 1934, v veljavo šele z njegovo privolitvijo. 2. Nemški svetovalci so upravičeni izdajati prefektom navodila, kolikor je to potrebno za enotno upravljanje in voditev operacijskega ozemlja »Jadransko primorje«. 3. Člen II. moje naredbe o izvrševanju javne oblasti z dne 1. oktobra 1943 se mora smiselno izvajati.

Čl. 3. 1. Naredbe in objave splošnega pomena, ki jih izdajajo prefekti v svojem področju, se objavljajo v Službenem listu pokrajine. 2. v teh pokrajinskih Službenih listih se morajo objavljati tudi naredbe in razglasi, ki jih izdam jaz in ki se objavljajo v mojem Naredbenem in uradnem listu, kolikor se nanašajo na posamezne pokrajine. Za vsebino in začetek veljavnosti mojih naredb je odločilna njihova objava v mojem Naredbenem in uradnem listu. 3. Pokrajinski službeni listi morajo izhajati v vseh deželnih jezikih. Po upravni poti se določi, kateri jeziki naj veljajo v posameznih pokrajinah za deželne jezike.

Čl. 4. Za izvrševanje te naredbe potrebne odredbe se izdajo po upravni poti.

Trst, 22. oktobra 1943.

Vrhovni komisar:
Rainer s. r.,
Gauleiter in namestnik Reicha

* Objavljeno v uradnem listu »Verordnungs- und Amtsblatt des Obersten Kommissars in der Operationszone ‚Adriatisches Küstenland«, Trst, kos 2. z dne 26. oktobra 1943.

Najresnejša kriza v zavezniškem taboru

Spor zaradi libanonske neodvisnosti

Berlin, 14. nov. DNB. Diplomatski dopisnik »Transkontinent Pressa« piše: Švedski list »Aftonbladet« javlja iz Londona, da označujejo tamkaj sedanjo krizo, ki jo je izzval De Gaulle s svojim postopanjem v Libanonu, kot najresnejšo krizo, ki je izbruhnila med to vojno v zavezniškem taboru. Na eni strani se opirajo Libanonci na sveta načela atlantske izjave, na drugi strani pa je s krizo ogrožena vsa strategija zaveznikov na Bližnjem vzhodu. V Londonu se dobro zavedajo, da bi nepravilno postopanje z libanonsko vlado lahko izzvalo plamteče upore v vsem arabskem svetu. V Londonu opozarjajo na dejstvo, da je francoski generalni guverner v Libanonu še zvečer pred aretacijo predsednika republike in članov vlade večerjal v britanskem poslaništvu v poslanikom generalom Spearsom, da pa ni smatral za potrebno reči mu le besedo o ukrepih, ki jih je bil takrat brez dvoma že odredil. »Daily Herald« je mnenja, da De Gaulle namenoma ni obvestil Angležev, ker se je zavedal, da bodo njegovi ukrepi napravili Angležem velike težave.

Vsi londonski listi ostro napadajo De Gaulla in mu očitajo, da je delal na lastno pest, ne da bi vprašal Anglije, čeprav se je britanska vlada priključila francoski izjavi o neodvisnosti Libanona z dne 9. julija l. 1941 ter je s tem neposredno zainteresirana pri libanonskem ustavnem vprašanju. Poleg tega opozarjajo, da je vrhovni poveljnik zavezniških vojsk na Bližnjem vzhodu britanski general Wilson in da je britanska vlada tudi vsled tega zelo zainteresirana, da v teh pokrajinah ne nastanejo nemiri. Diplomatski dopisnik »Timesa« izreka svojo sodbo o De Gaullovih ukrepih takole: »Delovanje francoskih oblasti, ki je sledilo brez vsakršne prejšnje obvestitve ali razgovora z britanskimi silami, brez dvoma predstavlja zatiranje, ki je zbudilo ogorčenje v vsem arabsko govorečem svetu od Egipta do Iraka.« Še ostreje se izraža »Daily Telegraph«, ki pravi, da so degolistični ukrepi dokaz za »zredno omejeno politično pojmovanje«. List piše, nadalje: »Ta dogodek je slab uvod v delovanje osvobodilnega odbora, ki se je sedaj preosnoval pod enotnim predsedstvom generala De Gaulla.« Po vesti »United Pressa« iz Bejruta britanski in ameriški poslanik nista priznala imenovanja novega državnega predsednika, ki ga je postavil alžirski odbor, ter ne kaže, da bi imela namen, stopiti v stik z novo vlado. V angleškem poročilu javljajo, da sta dva člana po De Gaullu odstavljene libanonske vlade, ki sta doslej lahko ušla aretaciji, osnovala začasno vlado, ki se je nazvala »neodvisna libanonska vlada«. Ta vlada vodi iz nekega tajnega glavnega stana vse posle in je že vse potrebno ukrenila, da bi lahko nadalje obstojala tudi v primeru, če bi bila oba ministra aretirana.

Ta poročila jasno kažejo, kolko dragocenega britanskega političnega porcelana je zopet razbil temperamentni De Gaulle in kako jezni so v Londonu zaradi nehvaležnosti tega varovanca, čigar podpora je včasih toliko stala. Britanci so od pričetka izbruha vojne vodili tako arabsko politiko, da so se delali za prijatelje arabske neodvisnosti in celo navdušene za arabske združitvene težnje, pri tem pa so se skrbno izogibali sprejetju dokončnih sklepov. Degoliste je v Libanonu narodna vlada prijela za besedo, ko je ustavno popolnoma pravilno hotela izvajati francoskobritansko obljubo o neodvisnosti. Alžirski odbor se je zaradi tega brez dvoma znašel v zelo težkem položaju, toda Britanci bi bili, če bi jih De Gaulle vprašal, gotovo našli kak izhod, s katerim bi zavlekli dokončno odločitev, zaradi okornega De Gaullovega udarca pa so se znašli Angleži, kakor sami priznavajo pred nevarnim izbruhom arabskega nacionalizma in solidarnosti vseh Arabcev, ki resno ograža vse njihove postojanke na Bližnjem vzhodu. Poizkušajo se rešiti na ta način, da so se oddaljili od De Gaulla in se postavili v vlogo plemenitih zaščitnikov Arabcev. Koliko pa bodo Arabci temu njihovemu obnašanju verjeli, je seveda vprašanje, saj jih v vseh arabskih deželah poznajo kot okupatorje in izkoriščevalce.

Ta kriza v zavezniškem taboru je predvsem zato mednarodno važna, ker je postal De Gaulle pred nekaj dnevi s sovjetsko podporo vodja v zavezniškem taborišču nahajajočih se francoskih disidentov. Brez dvoma si brez močne podpore, ki mu jo je dala njegova zveza z boljševiki, ne bi smel dovoliti sličnega izzivanja Angležev, s katerimi, kakor se kaže, soglašajo v tem primeru tudi Američani. V tej luči dobiva spor za libanonsko neodvisnost resnično značaj »najresnejše krize« v taboru zaveznikov, kakor mu to pripisujejo v Londonu.

Krvavi izgredi v Bejrutu

Stockholm, 15. nov. DNB. Reuter javlja, da je med ranjenci, ki so bili ranjeni zaradi strojničnega ognja in pozneje od bajonetov, s katerimi so Senegalci napadli pred angleškim poslaništvom zbrane Arabce, tudi šest dijakov ameriškega vseučilišča v Bejrutu.

Bejrut je popolnoma odrezan od ostalega sveta. Uvedena je bila najstrožja cenzura. Telefonski vodi so bili prekinjeni in brzojavna služba ustavljena. Oklopniki so zavzeli svoje postojanke na vseh važnih križiščih in mesto je pod popolnim vojaškim nadzorstvom. Vrata ameriške univerze so bila zaprta. Pred vseučiliščem patrolira ameriška vojaška garda. Noben dijak ne sme zapustiti vseučiliškega poslopja od dneva zatvoritve vseučilišča.

Ljubljana na novi poti

(Nadaljevanje s 1. strani)

šega naroda sploh ne tiče. Ostro je prišla do izraza nevolja nad onimi vzgojitelji, ki so v svoji zlobi ali v svoji mlačnosti ustvarjali med mladino ugodna tla za komunistične zapeljivce. Pikri, a upravičeni očitki so se slišali na račun salonskih komunistov in pokvarjene gospode, ki dela tlako komunizmu in pripravlja pogubo lastnemu narodu. Vedno in vedno znova pa se je oglašala iz množice zahteva, naj se borba proti komunizmu s podvojeno silo nadaljuje in čim prej konča s popolnim iztrebljenjem te narodne nesreče.

Ljubljana je z nedeljsko protestno manifestacijo krenila na novo pot. Jasno je stopila v protikomunistični narodni tabor in s tem začela popravljati greh, ki ga je storila nad svojim narodom in katerega ji zdravo podeželje po pravici očita. Ni še spregledala vsa Ljubljana. Poleg izgubljencev in izkoreninjencev, v katerih spreobrnitev ni upati in katere bo prej ali slej doletela zaslužena kazen, je še vedno mnogo zaslepljenih in še več boječih in omahljivih. Novo vzdušje, ki zajema Ljubljano, bo vplivalo tudi na nje in jih pritegnilo v vrste protikomunističnih borcev. Ko bo tako ogromna večina ljubljanskega prebivalstva zbrana v enotnem narodnem taboru, se bo Ljubljana spet po pravici nazivala srce Slovencev.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani

Na podstavi člena 1. razglasa vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju Jadransko primorje o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943, št. 1, Službeni list št. 248/77 iz 1943, **odrejam:**

Čl. 1. Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani se imenuje »Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani«.

Čl. 2. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave v Ljubljani.

Ljubljana, dne 10. novembra 1943.

Šef pokrajinske uprave:
Predsednik gen. Rupnik

Preureditev službe o protiletalski zaščiti

Na podstavi člena 1. razglasa Vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju Jadransko primorje o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943, št. 1, Službeni list št. 248/77 iz 1943, **odločam:**

Pokrajinski odbor za protiletalsko zaščito, ustanovljen in imenovan z odločbo visokega komisarja z dne 26. avgusta 1941, št. 38, Službeni list št. 439/71 iz 1941 ter inspektorat za protilatalsko zaščito pri pokrajinski upravi v Ljubljani se ukinjata.

Vsi posli protiletalske zaščite v pokrajini preidejo v pristojnost upravnika policije v Ljubljani, ki ima nalog, da predlaga nadaljnje ukrepe za ureditev te zaščite.

Ta odločba je izvršna takoj in se objavi v Službenem listu šefa pokrajinske uprave v Ljubljani.

Ljubljana, 10. novembra 1943.

Šef pokrajinskee uprave:
Predsednik gen. Rupnik

Nahas paša o dogodkih v Libanonu

Stockholm, 15. nov. DNB. Egiptski ministrski predsednik Nahas paša je podal v nedeljo na strankinem kongresu stranke Vafdi izjavo, da Egipt tako dolgo ne bo miren, dokler se ne bodo vrnili na svoja mesta predsednik libanonske republike in njegova vlada ter ne bo zopet vzpostavljena narodna skupščina, ki »jo je v svobodnih volitvah libanonski narod izvolil in ki je edina pooblaščena, da govori v imenu libanonskega naroda«. Politični položaj v Libanonu je danes slabši kakor pred svojevoljnimi in škodljivimi ukrepi, ki so bili podvzeti proti zakoniti vladi. Egiptska vlada je bila vložila energičen protest in je pozvala vse arabske vlade, naj se pridružijo temu protestu.

Stockholm, 14. nov. DNB. Iz Carigrada javljajo, da je general Catroux z letalom odletel v Bejrut, da bi v imenu disidentskega odbora odredil potrebne ukrepe.

Stockholm, 14. nov. DNB. V zvezi z libanonsko krizo piše londonski list »Observer«: »Red mora biti takoj vzpostavljen. Če ni nikakega drugega izhoda, pa naj narede britanske čete.

Madrid, 14. nov. DNB. Severnoamerški tisk se obširno bavi z dogodki v Libanonu in zahteva uradno posredovanje Zedinjenih držav.

Po odstavitvi Girauda

Berlin, 15. nov. DNB. Nemška diplomatska korespondenca piše med drugim: Odstavitev Girauda kot sopredsednika alžirskega odbora francoskih disidentov je dogodek daljnosežnega pomena. Z generalom Giraudom izginja poslednji ekspponent one skupine francoskih generalov in politikov v severni Afriki, ki so 9. novembra l. 1942 podprli ameriške izkrcevalne čete v upanju, da bodo s pomočjo Zedinjenih držav utegnili braniti francoski prekomorski imperij proti angleškemu imperializmu. Izmed ostalih članov te skupine je admirala Darlana umorila Secret Servis, Bergery je bil aretiran, Nogues in Chatel sta bila izgnana iz dežele, Peyrouton je prostovoljno odstopil. Degolizem se je tako polastil končno onega dela oblasti v Francoski severni Afriki, na katerega izvajanju niso zainteresirane anglo-ameriške vojaške oblasti.

Giraud morda ne bi bil tako naglo odstavljen, če ne bi bilo angleški politiki uspelo, da si zagotovi podporo Moskve. General de Gaulle je že zgodaj odprl Moskvi vrata k svojemu gibanju. On je danes šampion tiste sovjetske politike, ki upa da se bo z imenovanjem Višinskega v sredozemski odbor in z imenovanjem Bogomolova pri francoskem alžirskem odboru trdno zasidrala ne samo na Sredozemlju, temveč tudi v francoski matični zemlji. Brez dvoma je, da je moral Giraud odstopiti pod pritiskom anglo-sovjetske fronte, ki jo je tudi Hull v tej točki spoznal pri moskovskih razgovorih. General Giraud pa se je zasovražil v Moskvi predvsem tudi zaradi zadržanja napram poslancu Martyju, ki je komunistični agitator v Francoski severni Afriki. Marty je moral končno zapustiti Francosko severno Afriko in se podati v Moskvo.

S političnega vidika je torej odstavitev Girauda identična z izločitvijo severno-ameriškega vpliva v Francoski severni Afriki potom Anglije in odstranitvijo poslednjih ovir, ki so bile na poti boljševizaciji Francoske severne Afrike.

Amerikani, ki so bili zasedli Francosko severno Afriko, so bili tam politično izpodrinjeni. Severnoamerška politika, politika Roosevelta, Eisenhowra in Murphyja je tam doživela odločilen poraz, s katerim se okriščata Anglija in Sovjetska zveza.

Zmanjšanje krušnih obrokov v Alžiru

Vichy, 14. nov. DNB. S takoj veljavnim odlokom francoskih oblasti so bili v Alžiru znižani dnevni obroki kruha; ta ukrep je bil sprejet po uradnih zatrdilih, da bi sedanje zaloge žita trajale lahko dalje časa.

Množice časte spomin vseh žrtev komunizma

Žalna svečanost na pokopališču pri Sv. Križu — Pretresljiv nagovor škofa g. dr. Rožmana

Ljubljana, 15. novembra.

Včerajšnjo nedeljo popoldne so vozili nabito polni tramvaji proti pokopališču pri Sv. Križu. Mar so pokopavali kakega velikega moža? Ne, narod se je zgrinjal na pokopališče, da prisostvuje spominski svečanosti, da ob grobu pokojnega dr. Marka Natlačena počasti spomin vseh tistih, ki so bili ubiti od svojih krvnih bratov, komunističnih zločincev, in da moli za one, katerí so s svojo mučeniško krvjo napojili slovensko zemljo. Ljubljansko prebivalstvo, pripadniki vseh njegovih slojev in stanov, pristaši vseh bivših političnih skupin, vsi so se v izrednem številu in kljub deževnemu vremenu zbrali na posvečeni zemlji pokopališča.

Sredi med množico se je dvigal z zelenjem obdan kamen iz črnega marmorja, na katerem se blesti zlati napis »Naš očka«, kamen na grobu dr. Natlačena. Tu je stala pokojnikova vdova s hčerko Nežico in sinom Tončkom. Tik pri grobu so nadalje bili šef pokrajinske uprave g. general Leon Rupnik s predstavniki uradov in korporacij, duhovščina s škofom g. dr. Gregorijem Rožmanom na čelu, zastopstvo domobrancev in drugi predstavniki, vse na okrog pa so se zgrinjale goste množice.

Spominska in žalna svečanost se je začela ob 15. Za uvod so pevci »Ljubljane«, katerim so se pridružili tudi nekateri pevci drugih zborov, zapeli pod vodstvom g. dr. Dolinarja v srce segajočo nagrobnico »Človek glej...« Knezoškof je nato ob asistenci duhovnikov opravil pred grobom molitve, bogoslovci pa so zapeli molitev »Reši nas, gospod!« Ko je g. škof molil za pokoj duše dr. Natlačena ter drugih žrtev komunističnega morenja, so zbrano molili z njim vsi verniki.

Škof dr. G. Rožman Slovencem

Spoštljivo je nato prisluhnila zbrana množica, ko jo je nagovoril visoki cerkveni dostojanstvenik. G. knezoškof je izvajal:

Ko smo se lani poslavljali od tega groba, v katerem čaka vstajenja truplo slovenskega mučenca dr. Marka Natlačena, smo čuli njegovo poslednje sporočilo, ki ga pošija od tam, kjer ni več zmot ne strasti, svojemu narodu. Čuli smo tedaj dvojen opomin:

1. »Narod, zavrni in odkloni od sebe brezbožni komunizem, ki je največja nevarnost zate in za tvoj obstoj;

2. narod, ostani živ, ne ubijaj samega sebe in ne izzivaj ukrepov, ki te morejo zadeti v tvoji življenjski sili.«

Morda lani tega opomina niso vsi sprejeli dovolj resno, mislili so si, da vendar ni tolikšne nevarnosti v »osvobodilnem« gibanju, ki so ga gledali v lepši, a zlagani luči. Od tedaj je minilo leto, težko leto — ali more biti letos še kdo, ki ne bi živo čutil in se ne bi bil še prepričal, kako pravilno je bilo to poslednje sporočilo Natlačenovo? **Danes ni več dvomov, razblinila se je koprena narodnega idealizma, ki je ovijala v zapeljivo gloriolo Osvobodilno fronto.** Sami so si sneli krinke z obrazov, vsi ki tvorijo in vodijo OF, komunisti, svobodomiselni tabor in tako imenovani kristjani — vsi so prve dni oktobra slovesno izjavili, da ostanejo zvesti v enotnem gibanju komunistični partiji Slovenije. Tako poročajo prizadeti sami.

Vsem je torej zdaj jasno, da med OF je komunistično partijo ni več dejanske razlike, da je cilj obema isti. Žal, lani del naroda ni poslušal opomina ob tem grobu, ni si ga vzel k srcu. Zato pa stojimo po enem letu ob novih grobovih, ki jim je število strahotno naraslo. In zakaj? Ali so ti grobovi prinesli tolikokrat napovedano in obljubovano svobodo? Ali so odprli vsaj pogled v novo lepšo bodočnost? Ti grobovi ne!

Brezbožni komunizem je pognal ljudstvo v pogin, ene v smrt, druge v revščino. Iz teh grobov življenje več ne bo vzklilo; ne iz tistih, ki jih je roka komunistov direktno odprla, ne iz onih, ki jih je indirektno izkopala. Da, tudi oni grobovi tam v drugem kotu — koliko jih je — so delo komunistične OF! Zaradi njenega za narod pogubnega nastopanja so se bili odprli in vzeli vase toliko močnih mladih življenj. Koliko idealnih, najboljših ljudi našega naroda je v grobovih širne naše zemlje, ljudi, ki bi jih narod v sedanjosti in bodočnosti bridko potreboval, a ne bo jih več. Vsemogočni Bog naj njihove duše vzame k sebi, da v Njem dosežejo svoj cilj, počitek in večni mir.

Ti grobovi dovolj umljivo oznanjajo, kam vodi brezbožni komunizem narod, ki se poda pod njegovo brezobzirno trdo vodstvo. Njegova pot je zaznamovana z grobovi in ruševinami. Težko bo iz teh ruševin zgraditi nove domove — a življenj iz grobov obuditi nihče ne bo mogel do dne vesoljnega vstajenja.

Iz teh grobov prihajajo vprašanja — mirno in resno prisluhnite, ne morete jih preslišati — vprašanja: **Zakaj še vedno silite v smrt? Ali niso zadosti naše žrtve? Čemu jih še množite? Komu koristijo? Narodu ne! Narod bo izkrvavel, komu naj bočočnost naklanja svoje vence? Ostali bodo le še narodovi krvniki.**

Ljudje slovenski, streznite se vendar že, streznite se v s i v tej skrajni stiski, v kateri je narod na tem, da pogine. Spoznajte vsi, prav vsi, edino pravo pot, ki vodi narod od grobov k življenju, pot trdne vere do Boga, brez katere noben narod ne more postati velik in srečen, pot požrtvovalnega dela v medsebojnem sporazumu, poštenju, pravičnosti in ljubezni, pot načelnega in vztrajnega odpora proti brezbožnemu komunizmu, ki je največji škodljivec, kar jih je kdaj slovenski narod napadlo.

Vi vsi pa, ki ste postali direktne ali indirektne žrtve blodnega brezbožnega komunizma, počivajte v božjem miru. Vaš spomin bo toplo živel v naših pobožnih molitvah. Vi pa tam, kjer morete v Bogu gledati našo bodočnost, prosite za vse Slovence brez izjeme, da vztrajamo neomahljivo v resnici in pravici in da se vsi, ki so zablodili, spreobrnejo kmalu in popolnoma spreobrnejo. Potem bo kdaj zasijal srečni dan, ko bo Slovenec Slovencu v vsem pravi brat in narod narodu spoštovan in ljub sosed. V tem vidimo oni trajni mir, ki si ga narodi sveta žele in po njem vzdihujejo.

Vsemogočni in usmiljeni Bog, daj po Mariji, naši Pomočnici, našemu ubogemu, zbeganemu narodu doživeti ta mir. Zaradi tolikega števila nedolžnih žrtev prizanesi našemu narodu, da ne bo po lastni krivdi in nespameti izginil s površin te lepe zemlje.

Vsem žrtvam, ki se jih danes pobožno spominjamo, daj večni pokoj in večna luč naj jim sveti! Amen.

*

Globoko so se dojmile poslušalcev škofove besede, namenjene vsem Slovencem. Kakor že ponovno v teh težkih časih je ljubljanski vladika tudi to pot nastopil kot sodnik, ki kaže narodu pot iz nesreče in stiske ter ga poziva k iztrezenjenju in združitvi vseh, ki niso zapadli zlu in pogubi. Z zaupanjem so ga poslušale množice in z gorečo željo, da bi njegova navodila upoštevali prav vsi Slovenci in s tem pripravili svojemu narodu srečnejšo bodočnost.

Z večno lepo in pretresljivo narodno žalostinko »Blagor mu« je bila končana spominska svečanost pri Sv. Križu. Bila je dostojen zaključek tedna, posvečenega spominu vseh onih, ki so posredno ali neposredno padli po krivdi komunizma in ki jih je naš narod uvrstil med svoje junake in mučenike.

Der Laibacher Bischof dr. Rožman betet am Grabe des von den Kommunisten ermordeten Dr. Natlačen um alle Opfer des Kommunismus unter den Slowenen.

Škof g. dr. Rožman moli na grobu dr. Natlačena za vse žrtve komunisma med Slovenci

Obvestila „Prevoda“

Delitev krompirja na odrezek 3

Ker so prispele nove pošiljke krompirja, se bo od 16. do 20. t. m. prodajal **po 1 kg krompirja** tudi na **odrezek »3«**. Red prodaje — po črkah — je isti, kakor je bil objavljen 13. t. m. Osebe, ki so na odrezek »2« krompir že nabavile 13. in 15., naj izkoristijo odrezek štev. »3« pri trgovcih do 20. t. m.

Poleg trgovcev, navedenih v objavi 13. t. m., bodo prodajali krompir še naslednji trgovci: 1. delavsko konzumno društvo (Kongresni trg), Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev (Volnikov trg), Gregorc (Tyrševa), Jelačin (Aškerčeva) in Kmetijska družba (Novi trg).

Gospodarstvo

= **Hrvatska državna banka.** Po izvršeni spremembi zakona o Hrvatski državni banki je bila 7. t. m. v Zagrebu prva redna skupščina hrvatske novčanične banke, na kateri je bilo ugotovljeno, da je deniška glavnica v celoti vpisana. Občni zbor je vodil predsednik zavoda dr. Dragutin Toth, ki je poudaril, da ima Hrvatska aktivno plačilno bilanco, ki sicer povzroča zaradi prevzema kliring ih dobroimetij naraščanje obtoka bankovcev, na drugi strani pa vendar omogoča boljšo nabavo blaga iz inozemstva, zlasti iz Nemčije. Občnemu zboru je prisostvovalo 44 delničarjev, ki so zastopali 252 milijonov kun vplačane glavnice. Celotna vplačana glavnica znaša 300 milijonov. Kot člana upravnega odbora sta bila od delničarjev izvoljena dr. Ivo Belin, tajnik zagrebške borze in dr. Valdemar Lunaček, profesor pravne fakultete hrvatske univerze. Te dni je hrvatska državna banka objavila svoj izkaz o stanju ob koncu oktobra, iz katerega sledi, da se je obtok bankovcev povečal na 34.3 milijarde kun nasproti 31.8 milijarde kun ob koncu septembra.

= **Mleko in sir iz soje.** V Bolgariji se je zelo povečalo pridelovanje soje, ki se po večini izvaža v Nemčijo. Soji so posvetili posebno pozornost tudi bolgarski kemiki, ki so napravili uspešne poskuse za pridobivanje umetnega mleka in sira iz soje. Hranilnost takega umetnega mleka nič ne zaostaja za naravnim mlekom. Iz enega kilograma soje se lahko napravi šest do sedem litrov mleka, ki vsebuje 5 do 10% maščobe, torej več, kakor naravno mleko. Vsebina beljakovin se giblje med 35 do 45%. Sojinemu mleku manjka edino mlečni sladkor, ki ga vsebuje naravno mleko. Gospodarski strokovnjaki sedaj proučujejo možnosti za tehnično izkoriščanje novega postopka za izdelovanje umetnega mleka **iz sira.**

Kronika

* **Pionir nemških državnih železnic.** Nemški listi se spominjajo te dni Alberta Ganzenmüllerja, državnega tajnika v ministrstvu za nemške žeelznice, ki ima ogromne zasluge za uspešno obratovanje nemških državnih železnic v sedanji vojni. Skoro ni večjega dogodka v sedanji vojni, pri katerem ne bi bil Ganzenmüller osebno sodeloval. Ob izbruhu vojne s Sovjetsko unijo se je prostovoljno javil na bojišče, kjer so mu takoj poverili vodstvo glavne železniške direkcije na vzhodu v Poltavi. Njemu gre zasluga, da so municijski vlaki za vzhodno bojišče dovažali potrebno strelivo na fronto. Leta 1942. je bil poverjen z vodstvom železniškega omrežja med Dnjeprom in Harkovom; tudi ob tej priliki je vložil vse svoje sile za uspehe v zimski ofenzivi. Pri izpraznjevanju Kavkaza je bil dan in noč na delu. Izvršil je uspešno evakuacijo s pomočjo železnice v Doneški kotlini. Ko je svojo nalogo dovršil, se je že štiri dni po izdaji Badoglijeve vlade znašel v Bologni, kjer je prevzel vodstvo in organizacijo železniškega omrežja v srednji Italiji. Ganzenmüller je diplomiran inženjer, šteje komaj 38 let ter izhaja iz kmetiške rodovine v okrožju Pasove. Že od leta 1931. je član narodno socialistične stranke, takoj po svojih visokošolskih študijah leta 1932. pa je stopil v službo pri vodstvu nemških državnih železnic ter je bil zaposlen najprej v Monakovu, potem pa v Inomostu do svojega odhoda na vzhodno bojišče.

* **Preiskovalna komisija v Vatikanu imenovana.** Preiskavo o zadnjem bombardiranju Vatikana bo vodila posebna komisija, ki bo podvrgla analizi najprej drobce bomb, ki so zadele palačo vatikanskega guvernerja. Predsednik te komisije je kardinal Carnali, ki je deloma že zaslišal priče terorističnega napada na Vatikansko mesto.

* **Smrt ruskega velikega kneza Borisa v Parizu.** V Parizu je umrl veliki knez Boris, nečak umorjenega carja Nikolaja II. Med prvo svetovno vojno je bil Boris Vladimirovič generalni major v ruski vojski in kozaški ataman. Leta 1919. se je v Genovi oženil z meščanko in je poslej živel stalno v Franciji.

* **Profesor Srbik odlikovan z Goethejevo kolajno.** Führer je podelil rednemu profesorju dunajske univerze dr. Srbiku ob priliki 65-letnice rojstva Goethejevo kolajno za umetnost in znanost. Profesor Srbik je po stroki zgodovinar.

* **Novi prefekt na Reki in novi izredni komisar za Sušak in Krk.** Dr. Rainer je v svojstvu Visokega komisarja za operacijsko področje »Jadransko Primorje« imenoval za prefekta na Reki apelacijskega svetnika dr. Aleksandra Spalatina, za podprefekta področja, ki obsega Reko, Sušak in Krk, pa je bil imenovan dr. Špehar, ki je dobil posebno pooblastilo za upravljanje občin na Sušaku, Krku, v Bakru, Čabru in Kastvu.

* **Nemška dekleta iz Ukrajine na Štajerskem.** Sredi prošlega tedna se je pripeljala v Gradec skupina 43 nemških deklet iz Ukrajine. Dekleta potujejo že več mesecev širom Nemčije, kjer se seznanjajo z novimi kraji in njihovimi običaji. Vsa ta dekleta se bodo po končanem potovanju vrnila zopet v vzhodne kraje. V Gradcu bo sprejel gostje z Vzhoda tudi dr. Uibereither.

* **Morija na Korziki.** Preko Pariza poročajo o silovitosti komunističnega nasilja, ki divja na Korziki z nezmanjšano divjostjo naprej. Posebno so izpostavljeni komunističnim napadom člani Doriotove stranke, pa tudi člani Legije francoskih bojevnikov. Hišo odvetnika Leonzija so zažgali, šef milice Alfonsi in prof. Belloni pa sta bila kar na cesti linčana. Mnogim mladim dekletom so komunisti odrezali lase in kite. V kraju Sensara so divjaki pobesili na drevesa ob cesti vse člane neke družine, ki je bila znana po svojem narodnem prepričanju. Sodijo, da je bilo na Korziki zaradi komunističnega divjanja doslej že nad 1800 žrtev.

* **Smrt zaradi vboda z žebljem.** 22letni v Gradcu živeči mizar grške narodnosti urij Misoulis se je pred dnevi z žebljem ranil v levo roko. Rana se je zdela sama na sebi nenevarna, vendar se je kmalu prisadila in čeprav so mladeniča poslali v bolnišnico, mu niso mogli pomagati, ker je bilo že prepozno in je umrl na tetanusu. Misoulis je bil v svoji ožji domovini znan boksar.

Iz Ljubljane

u— **Nova grobova.** V Lukovici pri Ljubljani je v starosti 49 let preminil gostilničar g. Ivan Vreček. K večnemu počitku so pokojnika spremili v ponedeljek popoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče. — V Borovnici je preminil, star komaj 23 let, g. Tone Majaron. Za njim žalujejo mati, sestri, brata in drugo sorodstvo. Pogreb bo v torek dopoldne na farno pokopališče v Borovnici. — Naj v miru počivata! Svojcem izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Velika izpremememba vremena.** Pretekli petek zjutraj je začel barometer naglo padati in nam je napovedoval skorajšnjo izpremembo vremena. Padel je od petka do nedelje zjutraj za celih 13 mm, namreč od 767 na 754. V nedeljo pa je padel še za nadaljnja 2 mm. Posledica takò močnega padca, kakršnega redkokdaj zabeležimo, je bila seveda takoj očitna. Pritisnil je jug, ki je pobral poslednje krpe letošnjega prvega snega. Med tem ko smo prejšnja jutra imeli temperaturo pod ničlo, je toplomer v nedeljo zjutraj zabeležil 3.6° C. V presledkih je deževalo in narastle vode so kazale, da se je nad Ljubljano in nad prostrano okolico zlilo precej dežja. V nedeljo proti večeru je bilo nebo na zapadu strahotno zamreženo in zdaj pa zdaj so temnosivo ozračje presekali ostri bliski. Grmelo je in spet začelo deževati. Ko pa se je Ljubljana v ponedeljskem jutru dramila, je imela spet belega gosta; sneg je vnovič pobelil Ljubljano in okolico. Čeprav je padel na vlažna tla, je bil nalet tako gost in vztrajen, da se je bela odeja tudi še čez dan vzdržala. V ponedeljek zjutraj je toplomer zabeležil 0.4° C. Barometer se je jel polagoma spet dvigati, vendar je kljub temu snežilo dalje.

u— **Železniškim upokojencem** se sporoča: V svrho prilagoditve razdelitve premoga po režijski ceni količinam, ki jih je določil Pokrajinski svet korporacij in odobril Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, je g. direktor odobril razdelitev premoga po režijski ceni žel. uslužbencem in upokojencem v naslednjih količinah: za eno osebo 900 kg premoga letno, za 2—3 osebe 1800 kg premoga letno, za 4—6 oseb 2000 kg premoga letno, za uradnike (oženjene) s 7 ali več člani rodbine 3000 kg premoga letno, za zvaničnike, služitelje in pomožno osebje (oženjene) s 7 ali več člani rodbine 2000 kg premoga letno. Radi navedenega mora biti v dobavnih knjižicah za kurivo točno navedeno število rodbinskih članov. V to svrho morajo predložiti vsi upokojenci dobavne knjižice za kurivo pristojnim edinicam, istočasno, s tozadevno potrebnimi verodostojnimi izkazili, da bo mogoče vpisati v knjižico število rodbinskih članov. Šef edinice je osebno odgovoren za točen vpis teh podatkov.

u— **Bodite previdni z razstrelki.** V zadnjem času se je ponovno pripetilo, da so bili otroci pa tudi odrasli poškodovani od preostalih bomb in podobnih vojnih predmetov, s katermi so se nepazljivo igrali ali jih pa spravljali. Zato uprava policije opozarja predvsem starše, da primerno pouče otroke, naj se s kakršnimi koli predmeti, ki so preostali izza vojne, ne igrajo, nego jih izroče najbližjim vojaškim ali varnostnim oblastem.

u— **Slovensko planinsko društvo** objavlja, da je **preselilo** svoje dosedanje društvene prostore v hišo preko ceste, in sicer **v prvo nadstropje v Ulici 3. maja št. 5/I.**

u— **Za počastitev spomina** tragično v službi ponesrečenga pokojnega, našega dragega Ludvika Mlakarja, kontrolorja drž. železnic, ki jo je na najprimernejši način izkazalo osebje kurilnic in drž. železnic v Ljubljani z znatno denarno zbirko 4653 lir, katera je bila darovana najpotrebnejšim, se prisrčno zahvaljujemo. Za pokojnim bo ob 30. dnevu smrti, v sredo, dne 17. t. m., ob 7. uri v cerkvi Sv. Petra pri glavnem oltarju sv. maša zadušnica. — **Družina Mlakar.**

u— **Sorodniki medicinca Ivana Plajha** vljudno prosijo gospo, ki se je dne 3. t. m. oglasila pri njih, da jih vnovič poišče, ali jim sporoči svoj naslov ali pa jim v našem uredništvu pusti pismeno poročilo o vsem, kar ve o imenovanem.

u— **Tudi letos ne sme nobena slovenska** družina ostati brez knjižnega daru Vodnikove družbe!

u— **Višji trgovski tečaj v Ljubljani** sprejema kot redne slušatelje-ice one dijake, dijakinje, ki so dovršili višje razrede srednje šole ali pa redni Enoletni trgovski tečaj. Vpisovanje se vrši še naknadno. Prospekt na razpolago. — **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Angleški učbenik** prof. dr. J. Kotnika je pravkar izšel in se dobi v **knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova 3.**

u— **Važno za vsakogar sedaj in v bodoče** je znanje knjigovodstva, korespondence, stenografije, jezikov strojepisja itd. Temeljit pouk se vrši v specialnem tečaju. Izbira predmetov po želji. Vpisovanje dnevno. Informacije daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Razposajenci«** so zbirka nevsiljivih pesmic za otroke, ki jih je spesnil Cvetko Golar in učinkovito ilustriral Edo Deržaj. Knjiga je pravkar izšla kot 5. zvezek »Police za male« pri Knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani.

u— **Nesreče.** S hudo poškodovano levo roko so z Rakeka pripeljali v ljubljansko bolnišnico 8-letnega sina železniškega delavca Antona Milavca. Fantek je našel patrono in se tako dolgo igral z njo, da mu je eksplodirala v roki. 48-letni mizar Franc Oblak iz Ljubljane si je na stroju poškodoval prste na desnici. Antona Drobniča, 31-letnega delavca iz Šmarja je prašič precej močno ugriznil v desnico. 6-letnega posestnikovega sinčka Jožefa Glinška iz Sapa je na cesti podrl nek kolesar in mu prizadel poškodbe po vsem telesu. S stola je padel in si zlomil levico 7-letni sin delavca Franc Končan iz Horjula. 17-letni aranžer Miro Kušar iz Ljubljane je padel z lestve in se potolkel po obrazu. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

Iz Hrvatske

Nov slovaški poslanik pri hrvatski vladi. Dosedanji poslanik Slovaške v Zagrebu Cieker je imenovan za poslanika v Madridu, za novega slovaškega poslanika v Zagrebu pa je imenovan dosedanji slovaški generalni konzul v Pragi Becka.

Novo vodstvo zagrebškega gledališča. Dosedanji intendant Hrvatskega državnega gledališča prof. D. Žanko je bil imenovan za izrednega poslanika, za novega intendanta gledališke ustanove v Zagrebu pa je bil imenovan prof. Marko Soljačič. Obenem je bil imenovan za novega ravnatelja zagrebške drame dosedanji intendant osiješkega gledališča Tomislav Tanhofer, za direktorja zagrebške opere pa dirigent in skladatelj Boris Papandopulo.

Imenovanje na medicinski fakulteti. Poglavnik je imenoval docenta na medicinski fakulteti v Zagrebu dr. Anteja Gardilčiča za izrednega proefsorja na okulističnem oddelku zagrebške univerze.

Najvišje dopustne cene za prevoz kuriva. Mestna občina v Zagrebu je določila najvišje dopustne cene za prevoz drv in premoga na področju zagrebškega mesta. Na ta način skuša mestno poglavarstvo v Zagrebu preprečiti oderuške cene za prevoz goriva, ki je potrebno vsakemu gospodinjstvu.

Iz Trsta

Za podžupana v Trstu je bil imenovan na podlagi dekreta tržaškega prefekta Cocianija dr. Ettore Coppola.

Smrt tržaškega glasbenika. V starosti 86 let je umrl v Trstu glasbeni učitelj in skladatelj Michele Chiesa. Zložil je poleg drugih kompozicij tudi več operet- v Trstu pa so bile znane posebno njegove popevke.

Živila za mesec november v Trstu. Za prvo polovico meseca novembra so dobili potrošniki v tržaškem mestu naslednje količine živil: po 1 kg testenin, 5 kg krompirja, 1 kg fižola, 1 kg graha, 2 dc. olja, 250 gramov sladkorja, 80 gramov paradižnikove mezge in po eno jajce. Poleg tega je prejel vsak potrošnik tudi pripadajočo količino kruha v dosedanji izmeri.

Zimska pomoč v Trstu. Po odredbi prefekta tržaške province bodo delili najpotrebnejšim ljudskim slojem v Trstu v času od 15. decembra do 30. aprila po 10.000 obedov na dan. Skupne obednice bodo tam kakor doslej.

Začetek šolskega leta v Trstu. V ponedeljek, 15. novembra, so odrple tržaške učilnice svoja vrata za mladino. Šole so začele s poukom ne samo v mestu, temveč tudi na periferiji.

Prodaja tobaka v Trstu. Tržaški prefekt je izdal odredbo, ki prepoveduje prodajo tobaka osebam, ki še niso dovršile 18 let. Do tobaka upravičeni kadilci dobe za nakup tobaka posebne izkaznice.

Iz Gorice

Prefekt za goriško provinco. Visoki komisar za oper. področje Jadransko Primorje Gauleiter in Reichsstadthalter dr. Rainer je imenoval in umestil za načelnika prefekture v Gorici grofa Marina Paceja.

Novi prefektovni komisar. Grof dr. Ernest Dandini de Sylva je zaradi zdravstvenih razlogov odstopil v svojstvu prefektovnega komisarja občine Gradiška ob Soči. Na njegovo mesto je bil imenovan gradiščanski meščan Marino di Bert.

Pričetek predavanj v goriškem bogoslovju. V goriškem bogoslovju so se pričela redna predavanja za bogoslovce goriške nadškofije ter združene tržaško-koperske škofije.

Pismo z Goriškega

Obiskovalci iz Ljubljane — Naraščajoč odpor proti razbojništvu — Začetek šolskega pouka — Razne zanimivosti

Gorica, 12. novembra.

V zadnjem času smo deležni čedalje pogostejših obiskov naših znancev iz Ljubljane. Mnogi prihajajo po dolgih letih ločitve k svojim sorodnikom, drugi spet obiskujejo kraje, kjer so prebili del svoje službe, tretje prinaša predvsem radovednost, premnogi pa so tudi špekulanti vseh vrst, ki bi si radi poiskali nov teren za svoje zaslužke. Skratka: tujski promet se tudi v Gorici, enako kakor v Trstu, prav živahno razvija, tako da je marsikje težko dobiti prenočišče, dočim je ugodna turistična konjunktura vplivala seveda tudi na cene v hotelih in restavracijah. Medtem ko so Ljubljančani še pred dobrim tednom hvalili tržaške in goriške gostilne zaradi raznih dobrot in nizke cene, ni več opaziti na njihovih obrazih istega zadovoljstva sedaj, zlasti odkar so razni špekulanti s svojimi nakupi dvignili cene skoro vsem predmetom v prosti prodaji.

Toda pustimo za sedaj to poglavje in se razglejmo raje spet nekoliko po naši lepi deželi, ki živi neko svoje, od mesta precej različno življenje. Po informacijah, ki prihajajo s podeželja je povsod red in mir. Ljudstvo si tudi ničesar bolj ne želi, kakor da bi pri tem tudi v bodoče ostalo. Vendar nekateri znaki kažejo, da zakrknjenih narodnih izkoreninjencev, ki si nadevajo plašč »osvoboditeljev« in s tem slepilom zavajajo ubogo ljudstvo, še niso dosegli trezni glasovi ogromne večine deželanov in meščanov, ki odklanjajo njihovo nesrečo nosečo razbojniško delovanje. Tako je na primer pri krivdi teh elementov nereda nekaterim krajem odvzeta možnost trgovanja in zaslužka, kar predstavlja seveda zelo hud udarec za revno prebivalstvo, ki je v zadnjih letih prav gospodarsko tako hudo trpelo. Spet se je pokazalo, da je vse delovanje teh razdiralnih sil naperjeno v prvi vrsti proti domačinom samim. Razumljivo je zato, če se ljudje razburjajo in obsojajo to nesmiselno delovanje temnih elementov, ki nikomur ne koristi, vsem pa neposredno škodi. Razumljivo je tudi, če si ljudstvo spričo tega želi zaščite, popolne in vsestranske zaščite oblasti, da se bo lahko mirno posvetilo svojemu delu in obnovi svoje dežele. Ker je teh treznih glasov od vseh strani čedalje več, ne dvomimo, da bo zmagala volja ljudstva, ne pa slepi nagoni brezobzirnih tolovajev, ki hočejo to iskreno in spontano voljo ljudstva streti.

Kakor je to poglavje eno izmed najbolj temnih poglavij v razvoju našega poštenega goriškega ljudstva, tako nas na drugi strani razveseljujejo glasovi o trdnem in odločnem prizadevanju vseh najboljših in najtreznejših sil na deželi, da bi čimprej vzpostavili in obnovili domačo upravo. Veliko se je v tem pogledu že storilo, a še veliko bo treba storiti, kajti premalo je povsod ljudi. Tudi naše ljudsko šolstvo se s požrtvovalnostjo in nesebičnim prizadevanjem domačinov povsod spet obnavlja v slovenskem jeziku. Ponekod so naši ljudje storili prav v tem pogledu prave čudeže. Pomagajo si z učnimi močmi in učili, ki jih imajo na razpolago, toda to delo opravljajo s tolikšno vnemo in s tolikšnim idealizmom, da bi bili lahko za zgled marsikateremu zapečkarju v Ljubljani, zlasti tako zvani »narodni« inteligenci, ki vidi svoje delo za narod v tem, da poseda po gostilnah in besedičij o »visoki politiki«, svojo vnemo za preprosto ljudstvo pa kaže kvečjemu s tem, da se raduje nad razdiralnim delom razbojniških skupin, ki sejejo nered po deželi in brezvestno uničujejo z velikimi žrtvami in težkim delom pridobljeno narodno premoženje. Naša dežela pa to svoje premoženje visoko ceni in ga ljubosumno čuva. Najbolj zgovorno je to pokazala prav obnova ljudskošolskega pouka, ki je temelj ljudske izobrazbe.

Na Goriškem, kjer se je šoski pouk že začel, pogrešajo naše šole primernih učil in bi bilo prav, ako bi se v tem pogledu čimprej kaj ukrenilo.

V ostalem je življenje tu normalno. Glede na sedanje prometne razmere je dotok deželanov v mesto kar precejšen, bil bi pa gotovo večji, če bi ne bilo toliko prometnih težav, ki oviraio reden promet zlasti v zimskem času. Zima je namreč letos že precej zgodaj pritisnila in burja je bila celo v Gorici tu in tam zelo močna.

Kadilci so bili doslej zelo prikrajšani. V zadnjem času pa se polagoma ureja tudi prodaja tobaka, ki je racionirana. Tobak lahko kupujejo samo osebe, ki so prekoračile 18. leto in ki so vpisane v posebne sezname pri prodajalcih tobaka. Ženske niso izvzete iz teh seznamov. Prodajalci tobaka bodo prejemali odgovarjajoče količine (po vpisu klientov) tedensko. Tako bo sedaj tudi kadilcem odleglo.

Kupčija z vinom je še vedno precej živahna, čeprav so cene tako briškemu kakor vipavskemu vinu v zadnjem času znatno poskočile. Goriški trg je nenavadno dobro založen, zlasti s sadjem, ki ga naši gostje kupujejo v velikih količinah.

Beležnica

KOLEDAR

Torek, 16. novembra: Edmund, Otmar.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Pri belem konjičku.
Kino Sloga: Valček s teboj.
Kino Union: Ženske niso angelčki.
Kino Moste: Violanta.

Razstava akad. slikarja Marijana Pliberška v galeriji Obersnel.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Ciril Metodova 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova ulica 7.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 18. do 6. ure!

Repertoar

DRAMA

Torek, 16. nov., ob 16.30: **Kavarnica.** Red B.
Sreda, 17. nov., ob 16: **Kovarstvo in ljubezen.** Red Sreda.

*

C. Goldoni: »Kavarnica«. Komedija v treh dejanjih. Osebe: Ridolfo, kavarnar — Lipah, don Marzio — Cesar, Eugenio — Jan, Flaminio (Leander) — Raztresen, Placida — Kraljeva, Vittoria — Rasbergerjeva, Lisaura, Danilova, Pandolfo — P. Kovič, Trappola, Giovanni, Bertini; natakarji — Milčinski, Verdonik, Podgoršek, brivec — Gorinšek, stotnik — Brezigar, krčmar — Blaž. Režiser: J. Kovič, scenograf: inž. E. Franz.

OPERA

Torek, 16. nov.: Zaprto.
Sreda, 17. nov., ob 16.: **Orfej in Evridika.** Red A.
Četrtek, 18. nov., ob 16: **Thais.** Red Četrtek.

RADIO LJUBLJANA

TOREK, 16. NOVEMBRA

9.30—9.00: Jutranji koncert. 9.00—9.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.20—12.30: Glasbeni uvod. 12.30—12.45: Poročila v slovenščini. 12.45—14.00: Koncert za razvedrilo; igra radijski orkester, vodi dirigent Drago Šijanec. 14.00—14.15: Poročila c nemščini. 14.15—15.00: Popoldanski koncert. 17.00—17.15: Poročila v nemščini la v nemščini. 14.15—15.00: Popoldanski koncert. 19.00—19.30: Slovenske vojaške pesmi; prireditev slovenskih domobrancev. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini; napoved sporeda za naslednji dan. 19.45—20.00: Mala medigra. 20.00—20.10: Poročila v nemščini. 20.10—21.00: Lepi glasovi. 21.00 do 21.40: Melodije in ritem. 21.40—22.00: Prenos iz Beograda. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—22.30: Glasba za lahko noč.

Lastniki steklenic Pellegrino pozor!

Ponovno Vam sporočamo, ter Vas opozarjamo, **da so steklenice Pellegrina zakonito zaščitene in ste jih prejeli proti jamčevini le v posojilo.** Vsled tega jih ne smete prodati ali polniti s podobno tekočino. Tukajšnja glavna zaloga ima natančen kartotečni popis imetnikov steklenic in poziva vse lastnike, da ji prazne steklenice proti povračilu položene jamčevine **takoj vrnejo.**

S. PELLEGRINO

GLAVNA ZALOGA — LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA ŠTEV. 8

Ivan Gosak †

Ljubljana, 15. novembra

Po skoro dveletni bolezni, ki jo je vdano prenašal, je v nedeljo umrl na kliniki v Ljubljani g. **Ivan Gosak,** zvaničnik finančne kontrole v pokoju. Zavratna bolezen je premagala žilavi organizem moža, ki je dopolnil šele 68. leto.

Pokojni je bil iz znane Gosakove družine, ki izvira iz žič pri Konjicah. Že v zgodnji mladosti je zapustil rojstno hišo in stopil v Trstu v službo finančne kontrole, kjer je ostal do konca prejšnje svetovne vojne. Preselil se je nato v bivšo Jugoslavijo in služboval do plebiscita na Koroškem, nato pa več let v Murski Soboti v Prekmurju. Po upokojitvi l. 1926 je prišel v Ljubljano, kjer si je pred leti kupil v Trnovem skromen dom, kakršnega si je vedno želel in za katerega je delal vse svoje življenje. Žal, mu ni bilo dano, da bi sadove svojega truda dolgo užival.

Pokojni je vse svoje življenje posvetil delu. Službene dolžnosti je vedno opravljal vzorno, obenem pa je bil izredno skrben mož in oče svoji družini. Z vsem srcem je bil navezan na slovensko zemljo.

Za njim žalujejo vdova ga Justina in sin g. Zdravko, diplomirani pravnik in naš uredniški tovariš, ter številno sorodstvo. Pogreb pokojnega bo v torek ob 16. popoldne iz kapele sv. Janeza na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj mirno počiva v domači zemlji! Užaloščenim svojcem izrekamo naše iskreno sočutje!

Kultura

Mladinska knjiga o Soncu in zvezdah

Ljudska knjigarna v Ljubljani je izdala prvo slovensko mladinsko astronomsko knjigo z naslovom »Potovanje v vesoljstvo«. Spisal jo je naš znani poljudni pisatelj in poznavalec neba Pavel Kunaver. Knjiga, ki jo krasi mnogo ilustracij, je izšla na 126 straneh. Že zunanja lična oprema privabi mladega čitatelja, da se poglobi v knjigo, ki mu razodeva skrivnosti neskončnega vesoljstva v tako lepem slogu, da človek komaj verjame, da je prel njim astronomska knjiga, namreč knjiga, o vedi, katere podlaga so težke matematične formule. Tistih 35 lepih slik pa nazorno izpopolnjuje besedilo in kaže tudi s te strani bralcu veličastno lepoto vsemirja.

Že v uvodu »Na pot« označuje pisatelj glavno smernico te knjige: podati naši mladini skrivnosti vsemirja in jo seznaniti z najlepšo vedo, s kraljico znanosti — kot jo je imenoval Flammarion. To je spisano v tako lepi obliki, da bo mladini, ki je bila dosedaj vajena večinoma le mladinskih leposlovnih knjig, kar najbolj prijalo.

Pisec seznanja postopoma mladega bralca z vsemirjem in njegovimi čudesi. V poglavju »Bleda Luna sije«, se nam razodenejo skrivnosti našega najbližjega soseda, mrtve Lune. Od tu nas popelje pisatelj naravnost k našemu Soncu in nas seznanja s pegami in drugimi strivnostmi, ki jih vsebuje za nas Zemljane Sonce. Po splošnem poglavju o našem osončju, se razodenejo bralcu čula zemljinega najmanjšega bratca — Merkurja. Seznanimo se dalje z lepotico Venero, z njenimi čudnimi menami in ozračjem. Končno nas popelje pisec mimo naše matere Zemlje, pri čemer se seznanimo z utrinki, s polarnim sijem in z meteorji. Precej dolgo se zamudimo pri poglavju »Na Mars«, kjer nam Kunaver krasno pripoveduje o planetu, ki nosi ime po rimskem bogu vojne. Na to se srečamo še z repatico in asteroidi. V poglavju »Velikan in njegova družina« se nam predstavi najmočnejši otrok našega Sonca Jupiter z vsemi svojimi sateliti. V poglavju »Lepotec« se srečamo s Saturnom, kjer imamo priliko spoznati njegov skrivnostni obroč. Z zadnjimi tremi planeti se seznanimo v skupnem poglavju »Trije samotarji«. Ko zapustimo sončno družino, spoznamo v poglavju »Prepad« osnovne pojme, kakor jih zahteva razumevanje naslednjih poglavij iz stelarne astronomije. V poglavju »Zopet med velikani« spoznamo nepojmljivo velikost zvezd. Potem še izvemo kaj o grozotni vročini, ki vlada na zvezdah. V poglavju »Dvojčki! Trojčki! Četvorčki!« se nam v lepi obliki razodevajo skrivnosti binarnih spremenljivih in novih zvezd. Po poglavjih, v katerih prikazuje pisec mlademu bralcu najčudovitejše vsemirske tvorbe, meglenice, sledi še končno poglavje »Skrivnosti brezkončnega vesoljstva«, kjer imamo priliko seznaniti se z najmodernejšimi in najbolj čudovitimi dognanji astronomske znanosti. Zaradi večje uporabnosti knjige je priložen še kratek dodatek o ozvezdjih našega neba in tablica o efemeridih planetov l. 1943. (zakaj to ob koncu leta?).

Naš prvi mladinski spis iz astronomije je tudi strokovno na višku, zato je vsekako vreden pozornosti. Opozoril bi samo na nekatere nedostatke.

Str. 34: Merkurjeva temperatura je cenjena nekoliko previsoko.

Str. 37: Pogrešamo opis najzanimivejše Venerine lastnosti, namreč te, da je — kakor domnevajo — ena njena polovica pogreznjena v večno temo, druga pa osvetljena.

Str. 62: Stavek: »Lahko si misliš, kam daleč ven v vesoljstvo hiti«, je malo pretiran, kajti tudi ob afeliju ima Halerjev komet Plutonovo oddaljenost.

Str. 67: Če je že omenjena pri Jupitru teorija o njegovem ledenem obroču, bi bilo tuli umestno spregovoriti nekaj o nasprotni teoriji, ki uči, da je Jupiter še žareč in da se nahaja v mladostni dobi.

Pri Plutonu bi kazalo omeniti eno najzanimivejših Jeansovih hipotez o Plutonovem ledenem oklepu. Po tej hipotezi vidimo na Plutonu le pomanjšano sliko Sonca.

Str. 90: Sirijevo spreminjanje barv je dosedaj še neraziskano, kajti za časa Plineja je bil Sirij rdeče barve, sedaj pa je bele.

Zdi se mi, da bi bilo tudi dobro, če bi pisec dostavil posebno poglavje, kako opazujemo nebo. Nepoučen bralec, ki prečita to njigo, si bo le težko poiskal razna, v dodatku označena ozvezdja. Tak študij astronomije je poloben študiju kemije brez poizkusov.

Vendar je treba knjigo hvaležno pozdraviti. Razjasnila bo naši mladini čuda vesoljstva in ji odprla pogled v neskončnost narave, v vsemirje.

Knjigo toplo priporočamo naši mladini, ki bo preko nje dobila trdne osnove za nadaljnje proučevanje lepe vede, ki se imenuje astronomija in ki daje mlademu človeku čustvo skrivnosti, vzvišenosti in lepote življenja v vesoljstvu. **M. B.**

Razstava slik Marijana Pliberška

V nedeljski številku je naš list predstavil občinstvu mladega akad. slikarja Marjana Pliberška, ki po uspešnem šolanju na Dunaju in v Firenci prireja svojo prvo razstavo v prostorih Obersnelove galerije. Razstava je bila odprta v nedeljo ob pol enajstih brez govorov in drugih ceremonij, in takoj se je vzlic skrajno slabemu vremenu zbralo precejšnje število prijateljev umetnosti, ki so si z zanimanjem ogledovali razstavljeno delo. Kakor vedno ob takih prilikah, je bil med prvimi obiskovalci predsednik naše osrednje likovno-umetnostne ustanove, Narodne galrije, g. dr. Fran Windischer, prišli so pa tudi nekateri starejši tovariši-umetniki in zastopniki tiska.

Marijan Pliberšek je izpolnil s svojim delom oba prostora Obersnelove galerije. Razstavlja 43 slik, ki so nastale v letih 1939—1943, torej sredi slikarjevega največjega razvoja, ki seveda še ni zaključen, v letih iskanja in dozorevanja. To je seveda vtisnilo pečat vsej njegovi prvi razstavi in tako so na nji dela, ki kažejo zgodnejšo in najnovejšo stopnjo slikarjevega razvoja. Slike —po pretežni večini olja, razstavljenih pa je tudi nekaj grafičnih in risarskih primerov — kažejo Pliberška kot krajinarja (motivi iz Ljubljanske okolice, iz Florence i. dr.), kot slikarja tihožitij (posebej opozarjajo naše nekateri cvetlični motivi) in v manjši meri tudi kot portretista. Uporablja zmerne barve, kakor je sploh umerjen v svojem slikarskem izrazu; za vsemi njegovimi slikami čutimo resnično oblikovalni talent, ki se že učinkovito razvija k višjim umetniškim smotrom.

Vsekako se je Marijan Pliberšek s to razstavo simpatično predstavil in se uvrstil v mlado generacijo slovenskih upodabljajočih umetnikov.

SPORT

DROBIŽ PO SVETU

Sredi novembra smo bili vsako sezono v stiski za dobro gradivo — tako bi se lahko zagovarjali, če bi nas kdo prijemal zaradi tega, ker je naš današnji drobiž, pod katerim smo namenili objavljati vsaj zgoščeno kroniko o dogodkih vsake sportne nedelje po svetu, precej prozoren in res skromen v pravem pomenu besede. Pa je pri vsem tem le najmanj naše krivde, da je tako! Že sezona sama — kakor smo že rekli — je bolj ali manj na prelomu med jesenjo in zimo ali med travnikom in snegom, pa tudi brez tega je sportno življenje v splošnem toliko pod vplivom vnanjih dogodkov, ki ta čas pretresajo svet, da za povprečnega kronista res ne ostane bog ve koliko izkupička. In slednjič — priznajmo to kar odkrito in na ves glas — so tudi razpoložljivi tehnični pripomočki premalo popolni, da bi nam omogočili nemoteno zbiranje vsega, kar bi želeli prav mi. Pri tem mislimo predvsem na napovedovalca zagrebške oddajne postaje, ki je sicer tudi glede sporta zgovoren in izčrpen kakor malokdo, toda žal po glasu prešibak, da bi mu mogli slediti. Pri vsej rutini in dobri volji smo torej predsinočnjim nabrali le tehle nekaj najnovejših novic s sportnih terenov od drugod:

* * *

Najbolj delavni so bili zadnjo nedeljo v sportu v Nemčiji. Največ izidov so gotovo zabeležili na nogometnih igriščih, saj je zdaj tamkaj v polnem razvoju prvenstveno tekmovanje, ki prinaša spričo raznih neogibnih sprememb v moštvih skoraj že neizbežna presenečenja. Preteklo nedeljo so kar tri vodilna moštva »razočarala« svoje prijatelje: nemški prvak Dresdner SC je izgubil proti enajstorici iz Chemnitza z 1:3 in z enako razliko je moral priznati premoč moštva iz Bamberga slavni I F C Nürnberg, med tem ko je stari prvak Schalke 04 po tesnem porazu 0:1 oddal obe točki ekipi Borussie iz Dortmunda.

V okrožju Donau-Alpenlanda se je ponovno uveljavil pokalni zmagovalec Vienna, ki je odpravil moštvo Sportkluba z visokim rezultatom 5:0. Ostali izidi iz tega okrožja so bili: Rapid-FC Wien 1:0, Floridsorfer AC:Wacker 3:0, Austria-Markersdorf 3:1 in WCV-Amateure (Steyr) 5:1. — V tabeli vodi še vedno FAC pred WAC.

Razen številnih sportnih nastopov na travnikih, v rokometu in hokeju so imeli predvčerajšnjim v Berlinu že prvo preskušnjo — sportniki na ledu. Pred 6.000 gledalci so v ledni palači nastopili razni mojstri v umetnem drsanju, pa tudi dve moštvi v hokeju na ledu — končni izid tekme (7:1) kaže, da sta se merila dva komaj enakovredna nasprotnika — sta zelo navdušili občinstvo.

V Bruslju je bil oddan naslov boksarskega prvaka Evrope v težki kategoriji v dvoboju med Belgijcem Karlom Sysom in Švedom Olleom Tandbergom. Flamec je v vseh 15 krogih pokazal več in je bil soglasno proglašen za zmagovalca po točkah.

Kar smo še slišali o sportu predsinočnjim, po našem ne spada več med te vrstice, ker je vse samo krajevnega pomena. Skromni smo, zlaj mi sportniki — prav zares!

Filmski pregled

Spodnje poročilo je bilo namenjeno za »Slovenski Narod«, iz tehničnih razlogov pa je moralo izostati in ga zato objavljamo šele danes. (Op. ur.)

Union: »Ženske niso angelčki« (Wien — Forst-Film). To je naslov, ki ženskam ne ugaja zelo, zato pa tem bolj moškim, a kljub temu ne bo v kinu primanjkovalo nežnega spola, kajti že radovednost ... ah, da, saj od te človeške lastnosti živi filmska industrija. Motiv te sodobne filmske veseloigre je »vleči za nos« drug drugega na platnu in gledalce v kinu do zadnjega metra. Lahko bi tudi rekli, da je to film v filmu, kajti glavno vlogo igra poleg Marthe Harell še filmski režiser (Axel v. Ambesser) in pa »režijska knjiga«. Zadeva izgleda spočetka kriminalna, potem pustolovska, a konča se v poročnem uradu. Tako si namreč misli srečna nevesta v filmu in gledalci v kinu, ki si že natikajo klobuke, toda Willi Forst je hotel drugače in je potegnil svoj film, nevesto in občinstvo še za nekaj metrov ... »Poročni urad« se namreč na povelje režiserja na mah razstavi in presenečena nevesta opazi, da se nahaja le v filmskem ateljeju. Marsikak angelček (ki ni angelček) bi bil presrečen, a Marthe Harell, ki itak že »uživa to srečo«, si želi v filmu drugačne sreče, ki se ji tudi prav na koncu šele nasmehne, ko se izcimi iz pogodbe za nakup filmske ideje pogodba za vse življenje ... — Zamisel in zgradba tega filma je prav svojevrstna. Znano je, da se loti Willi Forst le dobrih filmskih idej. Prav posrečeno je vpleteno filmsko ozračje v vsakdanje življenje. Večji del filma se odigrava na luksuznem prekomorniku, konec pa v filmskem ateljeju.

Matica: »Pri belem konjičku« (»Tobis«). Tudi v tem filmu je okolje malce filmsko

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Tel. 27-30 KINO SLOGA Tel. 27-30

Moto: »Začetek prve ljubezni bil je valček s Teboj.« — Idila srečnega zakonskega življenja v prelepem glasbenem filmu

»VALČEK S TEBOJ«

V gl. vl.: operetna pevka Lizzi Waldmüller in Albert Matterstock. Režija: Hubert Marischka.

KINO UNION Telefon 22-21

Najnovejše delo znamenitega režiserja **Willija Forsta**

Ženske niso angelčki

V gl. vlogah: Marthe Harell, Axell v. Ambesser, Richard Romanovsky in drugi odlični dunajski igralci.

DANES, V NEDELJO, MATINEJA ODPADE!

Predstave: ob 15.30 in 17.30 uri!

KINO MATICA Telefon 22-41

Zabavne dogodivščine mlade filmske igralke, ki se na svojo vlogo iz operete

Pri belem konjičku

pripravlja na povsem svojevrsten način
V gl. vlogah: Leny Marenbach, Dorit Kreisler, Karl Schönböck itd.
Predstave ob nedeljah: ob 10.30, 13.30, 15.30 in 17.30 uri.

nastrojeno, kajti glavna igralka, ki naj bi v svojem prihodnjem filmu igrala krčmarico »Pri belem konjičku«, se hoče tako vživeti v svojo vlogo, da se vdinja pri pravi krčmarici »Pri belem konjičku« ob Wolfgangskem jezeru kot vajenka. Energična gospodinja jo preda v izšolanje elegantnemu plačilnemu (Karl Schönböck), ki ima sicer že zaročenko, a kljub temu rad vrže oko na kako drugo lepo žensko bitje. Tudi domači kapelnik se zagleda v brhko novo natakarico. Tako so podani vsi pogoji za malo ljubosumja, malo komike in ko prične vse to gospodinji že presedati, obvesti zaročenca filmske igralke, ki je tudi filmski igralec in ki naj bi igral »plačilnega«, se zadevica konča tako da objavita dva parčka svojo zaroko. — Filmsko igralko — natakarico »Pri belem konjičku« podaja Leni Marenbach.

Sloga: »Valček s teboj« (Berlin-Film). Za »spremembo« je pa tu okolje gledališko-operetno in cel film operetno nastrojen. Hubert Marischka je izrazit operetni režiser z dunajskim šarmom. S tem filmom je ustvaril elegantno filmsko opereto z neprisiljeno komiko in finim humorjem. — Mlad zakonski parček. Ona: slavna operetna diva, on: komponist »brez imena«, kajti njegova žena ga je zasenčila. Ona nastopa na odru pod svojim dekliškim imenom Brandt (Lizzi Waldmüller) a njen mož se piše Hellmer (Albert Matterstock). »Zasenčenje« moža je šlo že tako daleč, da ga ljudje nazivajo: »gospod Brandt«. Diva hoče pomagati svojemu možu in zahtevati od gledališkega ravnatelja, da sprejme kako opereto njenega moža, toda gospod Hellmer je preponosen in pretrmast, da bi sprejel tako ponudbo. Ne mara pomoči svoje žene, njegovo delo mora samo prodreti. Na tihem je skomponiral novo opereto in glavno vlogo je napisal prav za svojo ženo. Poprosi bivšega sošolca, slikarja Kenterja (Rudolf Platte), da vloži opereto pod svojim imenom pri nekem založništvu, ki išče novih talentov. Opereta je sprejeta in tudi takoj dalje oddana prav temu gledališču, pri katerem je angažirana Hellmerjeva žena. Kenter, ki ne pozna niti not, je pozvan v gledališče zaradi nekaterih malih sprememb. Nastanejo komični položaji, kako se izvleči iz zagate? Enkrat mu pomaga namišljena miška drugič si dene roko v obvezo, a kljub temu mora stopiti pred pult, da bi dirigiral, vsaj z levico. Srečno se mu zlomi taktirka, ko vendar pride pravi kapelnik, ki ga odreši. Končno premiera in opereta doživi prodoren uspeh. Kenter se klanja občinstvu, Hellmer pa divja za odrom. Slednjič pojasni Brandtova svojemu »zavistnemu« možu, da je vedela za ves trik, kajti že davno prej ji je »molčeča« sobarica (Lucie Englisch) izdala tajno njenega moža. Tako prejme končno vzradoščeni »premagani zmagovalec« venec iz rok svoje ljube ženice.

Tednik: Praga: sprejemi na Hradčanih, protektor dr. Frick in dr. Hacha, Führer spejema v svojem glavnem stanu člane bolgarskega regentskega sveta princa Cirila in prof. Filova, mornariška šola, maršal Göring pri letalcev, izmenjava ranjencev: sanitetna ladja je pripeljala izmenjane ranjence, podmornica z najdaljšo plovbo se je vrnila v oporišče, Führer odlikuje mornariške častnike in ponovno letalca stotnika Nowotnega, napad na otok Kos, vzhodna fronta: bitka tankov, obstreljevanje sovražnih tankov iz letal.

Mici Pugljevi v slovo

Z veseljem smo potrkali prijatelji na vrata Tvojega doma in presrčno čestitali Tvoji sestri Meti po uspelem prvem nastopu na gledaliških deskah, se strinjali z zadovoljivo oceno in ji želeli najlepšega razmaha za bodoče dni.

Pogovarjali smo se o bližnji petnajsti obletnici smrti Tvojega očeta književnika Milana Puglja in povedali, da pripravljamo gradivo njegovemu imenu in delu v spomin.

Vprašali smo po Tvojem zdravstvenem stanju in se zanimali za vsako podrobnost v poteku bolezni. S tolažečo toplo besedo smo odbijali misli od dvomljivega upanja na okrevanje, da bi pregnali sence v srcu mame in sestre in prižgali nade na Tvoj povratek v zadovoljivem telesnem in duševnem razpoloženju.

Prinesli so Te v Tvoj dom s pojemajočimi utripi srca in edino željo, da bi Ti zastalo v objemu mame in sestre, ki sta Te spremljali z vso materinsko in sestrsko ljubeznijo na Tvoji kratki življenjski poti.

Med svetovno vojno je bilo težko za obstoj in Tvoj očka Milan je igral v kinu klavir. Mati mu je ležala na mrtvaškem odru, njegova misel je bila pri njej; prsti so drseli po tipkah, po licih pa so polzele solze. Prišla je Tvoja mama in ga nadomestila, da je mogel k svoji mrtvi materi.

In snoči, ko si ležala prvo noč sama v tihi kapelici na Žalah, je bila Tvoja sestra Meta na gledališkem odru. Zadnje besede v njeni vlogi so bile: »Življenje ima smisel le dotlej, dokler je lepo,« odšla je za kulise in se bridko razjokala.

Zdrznili so se ob smrtnem oglasu, ki nam je povedal, da si odbegnila iz temine dni v lepoto večne zarje, kamor si sama želela v trpljenju in nihanju med življenjem in smrtjo.

Pred nami si mlada, cvetoča, vesela, nasmejana in taka nam ostaneš v spominu z vso nežno dekliško milobo, s katero si pritegnila k sebi prijateljski krog. Praznina ni nastala le v Tvojem domu, temveč tudi v pisarni Pokojninskega zavoda, kjer Te bodo pogrešale tovarišice in tovariši, kakor tudi predstojniki, ki so vedeli ceniti in oceniti Tvoje delo, Tvojo pridnost, lep in blag značaj. Vsepovsod obžalujejo, da si tako zgodaj omahnila, toda »življenje ima smisel le dotlej, dokler je lepo.« Zapustila si nas, ko je šla Tvoja mlada pot šele visokemu poletju nasproti.

Spokojno počivaj ob strani svojega očeta Milana, v naših srcih pa bo živel na Tebe svetel spomin.

•

K večnemu počitku je spremilo Mico Pugljevo mnogo ljudi z vseh krogov. Z bolestjo so se poslovili prijatelji, znaci in stanovski tovariši. Slovo od pokojne je pričalo, kako priljubljena in spoštovana je bila mlada uradnica Pok. zavoda.

Mara Tavčarjeva.

Naročite se na »Dobro knjigo«!

✝

Nenadoma nas je zapustil naš ljubljeni sin, brat, stric in svak, gospod

Tone Majaron

v 28. letu starosti.

Pokopali ga bomo v torek 16. t. m. dopoldne na farno pokopališče v Borovnici.

Borovnica, Ljubljana, 15. XI. 1943.

ŽALUJOČA MAMA, SESTRI, BRATA — in ostalo sorodstvo

✝

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš nadvse ljubljeni mož, oče, sin, brat in svak

Ivan Vreček

gostilničar

dne 13. novembra 1943 v 49. letu starosti, ob ½10. uri mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb ljubljenega bo dne 15. novembra 1943 ob 15. uri iz hiše žalosti, Lukovca št. 16, na farno pokopališče.

Lukovca, Ljubljana, 14. XI. 1943.

RODBINA VREČEK in ostalo sorodstvo

Mali oglasi

Službe išče

PRIDNA DELAVKA vajena kuhanja sladkorja in izvijanja bonbonov, išče zaposlitev v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V tovarni«. 20458-1

17-LETNI FANT želi dobiti mesto kot pomožni delavec v delavnici. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Delaven«. 20456-1

Službo dobi

STROJ. MEHANIKA, perfektnega, veščega dela na stružnici, v svrho popravil raznih strojev, išče tovarna Šumi, Gradišče št. 9. 20280-1a

ČEVLJ. POMOČNIK, dober delavec, za novo dela, se sprejme. Mesto stalno. Naslov v vseh posl. Jutra. 20425-1a

KUHARICA se išče za takoj ali tudi pozneje k boljši družini brez otrok, ki zna kuhati dobro domačo hrano in ki je vajena vseh hišnih del. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 20475-1a

POSTREŽNICO za ves dan enkrat v tednu, iščem. Parmova 38, pritl. 20447-1a

ČEVLJ POMOČNIKA za popravilo čevljev, sprejmem takoj. Plačam dobro! — Naslov v vseh posl. Jutra. 20448-1a

DOBRO FRIZERKO za samostojno delo, sprejmem proti zelo dobri plači, nastop po dogovoru. Naslov v vseh posl. Jutra. 20450-1a

GRADBENO PODJETJE sprejme s takojšnjim nastopom več težakov, tesarjev in zidarjev za delo v Ljubljani. Javiti se Zimprele. Naslov v vseh posl. Jutra pod »Dobra plača«. 20471-1a

FRIZERSKO POMOČNICO dobro moč, sprejmem v stalno službo takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 20468-1a

Zaslužek

DOBER ZASLUŽEK se nudi moškim in ženskam s prodajo sezon. predmeta. Primerno za penzioniste, reveže študente, brezposelne itd. Naslov v vseh posl. Jutra. 20339-3

UČITELJA vestnega in popolnoma zmožnega nemščine, iščem. Konverzacija in gramatika. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Fiskarna«. 20478-3

Prodam

BREZOVE METLE draže za lopate, omela itd. dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29 in Mastrova 10. 19931-6

POSODO ZA KISANJE repe, dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 19932-6

KINO za otroke z filmi, srebrno zapestnico, masivno, ugodno prodam. Čevljar, Bleiweisova 23. 20473-6

ELEKTR. REŠO na 2 gorišči, moško in žensko uro, prodam. Naslov v upravi Jutra. 20442-6

PLAŠČ ZA KOLO zamenjam. Cenj. ponudbe z navedbo na oglas. odd. Jutra pod »Predvojna guma«. 20446-6

NAKITNE PREDMETE uhane, obesek, moško in žensko uro, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dragocenosti«. 20443-6

BARŽUNAST PLAŠČ lep, s kožuhovino, preprost vatiran paleto ter preproge pogrinjalke prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kožuhovina«. 20476-6

MOTORNO KOLO 500 ccm. v dobrem stanju, ugodno prodam. Mirje št. 2. 20461-6

ZIMSKO SUKNJO temnosivo 2 flanelki za posteljo in gojzerice št. 36, prodam. Strossmayerjeva 4-I — desno. 20466-6

ŠKORNJE št. 42, malo rabljene, prodam. Groharjeva 7, vis. pritl. 20465-6

ŠIVALNI STROJ »Singer«, krojaški — dobro ohranjen, prodam. Hišnica — Pred Škofijo 19. 20445-6

KRASNO LISICO, navadno, prodam za 1200 lir. Cigaletova 1-III. desno. 20449-6

ŠIVALNI STROJ nov »Singer« pogrezljiv, šiva naprej in nazaj, ugodno prodam. Seme. Salendrova 6-III. 20459-6

ŠIVALNI STROJ »Singer«, pogrezljiv, prodam. Reljeva 30, podpritl. 20457-6

AVTO DKW nov, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 20454-6

POHIŠTVO izdelujemo po naročilu, politiramo oprave in vsa popravila. Zorman Josip, Breg 14. 20455-6

ORIGINAL-DVOKOLO! primerno za darilo sv. Miklavža, za deklico 6—9 let, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 20453-6

KLAV. HARMONIKO »Moreschi« z kovčegom, popolnoma novo, 84 basov in 2 registra, zelo ugodno naprodaj zaradi odpotovanja. Ogled iz prijaznosti pri Šekavčnik Filip, železnina, Rimska c. 19. 20467-6

FOTO Agfa-Solinar 1:3.5, prodam po ugodni ceni J. Oražem — umetnine in antikvitete, Prakova 8. 20470-6

ŠKORNJE iz črnega usnja, št. 42, dobro ohranjene, ugodno prodam. — Vprašati brivnica Polanc, Kopitarjeva 1. 20469-6

Kupim

STEKLENICE razne vrste, kupujemo. Dobro plačamo! Na Vašo željo jih prevzamemo na domu. B. Guštin, Vodnikov trg št. 2. J-318-M

PRAZNE ŠKATLE od Mama mleka zopet kupujemo. B. Guštin, Vodnikov trg 2. J-324-M-7

ZELJNATE GLAVE in repo za ribanje, kupuje Gospodarska zveza, Bleiweisova 29. 19933-7

OTROŠKE SNEŽKE ali škorenjčke št. 27, 28 ali 29, kupim. Maleš, Pod turnom 5 (poleg tivolskega gradu). 20474-7

300 KG ŽELODA kupim. Oglasiti se Poljanska cesta 53. 20441-7

PARNI KOTEL 10 Atm., malo rabljen, takoj kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kotel«. 20451-7

Posest

BLOK štirih parcel za dvonadstropnice v bližini glav. kolodvora v skupni površini 1700 kv. m. prodam po 650 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tudi posamezno«. 20411-20

2 PARCELI prodam za 85.000 in 35.000 lir, v lepi legi. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ob periferiji«. 20444-20

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO sončno, s posebnim vhodom, takoj oddam, Streliška 33-II. 20477-23

OPREMLJENO SOBO oddam takoj solidni osebi. Mestni trg 17-II, vrata 8. 20462-23

1 SOSTANOVALKO in 2 gospoda, sprejmem na hrano. Naslov v vseh posl. Jutra. 20464-23

Sobe išče

SOBO S HRANO išče boljša mirna gospa. Ponudbe pod »Dobro plača« na ogl odd. Jutra. 20440-23a

Razno

POZOR! POZOR! Znanstvenik psiholog — **Moder** — se nahaja v Ljubljani, Trstenjakova ulica 1-I. levo, poleg kavarne Majcen. Iz pisave vam pove značaj in prihodnjost. Razloži vam astrološka in hiromantska vprašanja. Pišite mu, ali pa se osebno javite dnevno od 15.30 do 17. ure. M.—336-37

POZOR, NAGRADA! Izgubil sem v petek popoldne od Glavne pošte preko tromostovja mimo mesarskih stojnic do Krekovega trga denarnico z malo vsoto denarja, izkaznico na ime Pratel F. in raznimi dokumenti. Prosim poštenega najditelja, da vrne dokumente v upravi Jutra, za nagrado si lahko obdrži denar. 20335-37

POSTOJNA Gospodična, ki je v sobotnem vlaku pozabila zavoj, zve nahajališče v ogl. odd. Jutra. 20463-37

GOSPO, ki se je v petek popoldne 12. t. m. oglasila v Metelkovi ulici 3 prosim, da se zaradi nesporazuma ponovno oglasi. 20452-37

PES se je zatekel na Miklošičevo cesto 3. 20472-37

Čitajte pazljivo oglase „JUTRA“

✝

Umrl nam je v 82. letu starosti naš predragi, dobri oče, tast in dedek, gospod

Jožef Jesenko

posestnik p. d. Jozelj, s Struge Koroško

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo 17. t. m. ob ¼4. uri iz kapele sv. Jožefa na Žalah k Sv. Križu.

Ljubljana, 15. novembra 1943.

Žalujoči:
TONCA por. KOCUTAR, hči; FRANC KOCUTAR, zet; FRANCI, CIRIL, vnuka; VIDA, vnukinja

✝

Umrl nam je naš ljubljeni očim, brat in stric, gospod

AVGUST SKOF

čevljarski mojster

Pogreb dragega pokojnika bo v torek 16. t. m. ob ¼4. uri popoldne z Žal — kapele sv. Krištofa — na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Kamnik, Lesce, dne 15. novembra 1943.

Žalujoči ostali

✝

Po dolgem trpljenju je neizprosna smrt zaključila delovno življenje našega dragega moža, očeta, brata, polbrata in strica, gospoda

IVANA GOSAKA

zvaničnika finančne kontrole v pokoju

Umrl je v nedeljo 14. t. m. ob 15.35, star 68 let. Pokopali ga bomo v torek 16. t. m. ob 16. popoldne iz kapele sv. Janeza na Žalah k Sv. Križu.

Ljubljana, Žiče, Maribor, 14. novembra 1943.

Žalujoči:
JUSTINA roj. BAVČER, žena; ZDRAVKO, sin; s. REGINA in s. IZABELA, sestri; JOSIP, brat; ANICA, ROZA, polsestri, ANTON, polbrat — in drugo sorodstvo

Daphne du Maurier: 35

FRANCOZOV ZALIV

Roman

Napotil se je k bregu, možje so krenili za njim. Tedaj je uganila, zakaj nihče izmed njih ne nosi jopiča, nihče klobuka; zakaj so bili zdaj sezuli čevlje in si jih z vrvico, ki so jo potegnili skozi zaponke, obesili okrog vratu.

Ozrla se je proti ladji, ki je tam v zalivu trzala za vezi; luč v višavi se je zibala po taktu hladnega vetra, med tem ko so možje na ladji ležali v globokem snu. Pomislila je na molčečne zlikovce, ki se bodo v temi usuli po brodu. Nobeno veslo ne bo zagrulilo v noči, še senca čolna se ne bo pokazala nikjer; a mokra roka bo segla z vode po verigi, na spodnjem jadru se bo odtisnila sled vlažne noge; premočene postave, ki skakajo na palubo; šušljanje, zadušen vzkrik.

Zgrozila se je, iz nobenega drugega vzroka kakor zato, ker je bila ženska. Z vode se je obrnil gor k nji: »Idite zdaj, obrnite se in pojdite.« Ubogala ga je in spet kolovratila po skalovju in halogah; nji za petami je kakor pes lazil mali Pierre Blanc. Po reki se ni ozirala, a vedela je: zdaj se vsi spuščajo v vodo in plavajo proti ladji; veter je pihal od trenutka do trenutka močneje, oseka je valovala čedalje bolj silovito. Vzdignila je obraz in prav tedaj je jel z jugozahoda gosto in stalno liti dež.

XIII.

Skljućena je ždela Dona v krmi malega čolna; dež ji je bobnal po ramenih, Pierre Blanc je v temi tipal za veslom. Mlaka kjer so ležale zasidrane ladje, je bila že v gibanju; bel in spenjen se je razbijal val ob stopnicah nabrežja. Po kočah v bregu se ni nič ganilo. Vzela sta bila prvi čoln, ki sta ga mogla zlahka doseči. Pierre Blanc je veslal proti sredi preliva; kakor hitro sta prišla venkaj, na odprti preliv, sta zadela ob polno moč vstajajočega vetra, ki je v spopadu z močno plimo povzročal kratko, a burno pljuskanje valov, da so se zaganjali čez nizki rob čolnička. Dež je silovito razsajal, griči so izginjali. Dona v svoji tanki srajci je drgetala; brezup jo je prevzemal. Vpraševala se je, ali je mar ona kriva vsega tega, ali je ona pregnala srečo. Pa ne, da bi bila to zadnja pustolovščina »Mouette«, ki ni bila še nikoli, kadar je odplula, vozila ženske s seboj.

Opazovala je Pierra Blanca, ki je veslal na vse kriplje. Zdaj se ni več smejal, čez ramo je pogledoval proti vzhodu v pristanišče. Bližala sta se mestecu Foweyu; ob nabrežju je razločila skupino majhnih hiš, cerkveni zvonik se je dvigal nad njimi.

Vse podvzetje se je bilo mahoma izpremenilo v hude sanje, iz katerih ni bilo prebujenja; in mali Pierre Blanc s svojim opičjim obrazom je bil del teh sanj.

Nagnila se je naprej, Pierre Blanc je za trenutek vzdignil vesla med tem ko se je čoln zibal v dolini med dvema valoma.

»Hišo bom sama našla,« je zatrdila, »morate me počakati v čolnu ob nabrežju.«

Nejeverno je spačil obraz, ona pa mu je prigovarjala in ga prepričevala ter mu položila roko na koleno, rekoč: »Druge možnosti ni.« In nato: »Ako me čez pol ure ne bi bilo nazaj, odveslajte neutegoma k ladji.«

Videti je bilo, kakor bi v glavi spet in spet obračal njene besede, potem je prikimal, nasmehnil se pa še vedno ni, ubogi Pierre Blanc, ki ga ni bil še nihče videl resnega. Očitno je tudi njega prevzemal občutek, da je pustolovščina brezupna. Zaveslala sta tesno k obrežju, bleda luč svetilke jima je padala po obrazih. Voda je valovala okrog lestvice. Dona je vstala v krmi čolna in prijela za prečke. »Ne pozabite, Pierre Blanc,« mu je zabičila, »čakati me nikar — ne dalj kakor pol ure.« Naglo se je obrnila, da ne bi videla njegovega prepadenega, zmedenega obraza. Minila je tistih nekaj koč ki so stale proti cerkvi, in dospela do edine hiše na pologu griča.

Za spodnjim oknom je gorela luč, skozi spuščene zavese je videla njen sij, ulica sama pa je bila prazna. Neodločno je stala pod oknom in si dihala na premrle prste; zdelo se ji je, in ne šele zdaj, da je ta načrt, ta pot k Filipu Rashleyu, najbolj nesmiselni del vsega podvzetja. Gotovo bi šel tako in tako kmalu spat, in potem jim ne bi delal preglavic. Dež se je šumè ulival po nji; še nikoli se ni bila čutila tako zapuščene, tako brez moči, tako nezmožne dejanja.

Mahoma pa je začula, da se nad glavo odpira okno; v svojem strahu se je tesno prižela k zidu. Slišala je, kako je nekdo težko opri na komolce na napušč in tehtno glasno zasopel; nato ga je slišala, da iztrkava pepel iz pipe: delci pepela so ji padali na ramena; potem je vzdihnil in zazehal. Iz notranjščine sobe je bilo slišati premikanje stola, in tisti, ki je bil premaknil stol, je nekaj vprašal. Ta, ki je stal pri oknu, je odgovoril z glasom, ki ji je bil strahotno znan. »Z jugozahoda močno piha«, je rekel Godolphin »in napak je bilo, da niste priklenili ladje zgoraj v zalivu. Če bo to vreme še trajalo, boste imeli jutri sitnosti z njo.«

Vse je utihnilo. Dona je čutila, kako ji srce razbija pod rebri. Na Godolphina ni bila več mislila, niti ne na to, da mu je Filip Rashley svak. Na Godolphina, ki je pred manj ko tednom dni pila v njegovi hiši čaj. Zdaj je stal tu, šest pedi nad njo, in ji stresal pepel iz svoje pipe na ramena.

Spomnila se je nore stave za njegovo lasuljo in si nato rekla, da je moral Francoz vedeti, da bo Godolphin nocoj pri Filipu Rashleyu v Foweyu. Imel je namen, da se obenem z ladjo polasti tudi lasulje.

Vkljub strahu in tesnobi se je sama pri sebi nehote nasmehnila, kajti, če je bila kdaj kakšna burka veličastna, je bila ta, ko je človek takole tvegal življenje — za umazano lasuljo. Ljubila ga je zaradi tega še tem bolj; mimo tiste tihe razumevnosti v njegovem značaju, ki jo je že od kraja vlekla k njemu, ga je morala odlikovati tudi popolna ravnodušnost do tega, kar svet pravi o njem, in vratolomna drznost, ki je ni bilo moči ugnati.

Godolphin je še vedno slonel pri odprtem oknu, slišala ga je, kako je zdaj zehal, zdaj težko dihal. Besede, ki jih je bil pravkar izrekel, ji niso dale miru; njegova opomba o ladji in o tem, da bi jo utegnilo zanesti po reki navzgor. V glavi se ji je začela porajati misel, da je po tem takem docela priporočljivo zvabiti lastnika na ladjo; a v tem se je mahoma spet začul glas iz notranjosti sobe, in tisti mah se je okno zaprlo. Dona je mislila naglo, ne meneč se za nevarnost. Vsa vrtoglava norost te noči je obujala v nji staro, daveče čustvo vznesene radosti, ki ga je okušala pred meseci, ko je v vzvišenem preziranju do vseh čenč in ne baš malo okajena, popivala po Londonu.

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič